

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“ * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 43 (155) IV metai

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1948 m. rugsėjo 1 d.

Treji metai

Šiandieną sukanka lygiai treji metai, kaip „Mūsų Kelias“, pirmasis lietuvių tremtinių laikraštis okupuotos Vokietijos amerikiečių zonoje, informuoja ir guodžia savo tautiečius.

Ištisus trejus metus — pradžioje kas dvi savaitės, kiek vėliau kas savaitė, o nuo š. m. liepos 1 d. po du kartus per savaitę — „Mūsų Kelias“ svečiuojasi pas mielus skaitytojus veiks visose pasaulio šalyse: vieniems, tremtiniams, ir pats gimęs tremtyje, jis lengvina sunkiąją tremtinio naštą, primindamas jiems išsiligusius jų tėviškes klauonius, puoselėdamas tėvynės grįžimo viltis, — kitiems, plačiame pasaulyje išsklidusiems tautiečiams, jis porina apie didžią nelaimę, kuri ištiko ramiąją Lietuvą, apie vargą sesių ir brolių, kuriuos sveltinėjai ištrėmė iš savųjų sodybų, apie visos tautos kruviną kovą su pavergėjais už laisvę ir nepriklausomybę. Per visą savo trejų metų egzistencijos laikotarpį, kuris paženklinas skaudžia tremtinio dalia ir nedatekliais, „Mūsų Kelias“ ištikimai ir reguliariai lanko savo gausų skaitytojų būrį, o šie jo laukia kaip malonaus svečio.

Dar vis tebėra pasaulis sujuokęs, dar vis jame neatsistato teisėtoji tvarka ir negrįžta visuotinoji ramybė, tad ir „Mūsų Kelias“ nėra gali mybių broliams tautiečiams rodyti tiesaus kelio tėvynėn. Kol susiras tikras ir mielas kelias tėvynėn, norėdami greičiau užbaigti tremties vargus, esame pasinešę pasišiekti sau laikinas tėvynes kituose, žmogaus teises pripažįstančiuose pasaulio kraštuose. „Mūsų Kelias“ ir šioje keliavime norėtų būti savo tautiečių palydovu bei ramintoju, kad pagaliau pavirgėjęs, pakeliavęs jis galėtų atėjus momentui duoti visiems signalą, jog jau atėjo laikas išblaškytiems vaikams grįžti į savo nulytą tėvynę Lietuvą.

Sios trejų tremties metų darbo suaktyvė proga malonu konstatuoti, jog „Mūsų Kelias“, artimųjų jo darbuotojų ir tolimesnių bendradarbių bendrų pastangų ir sutelktinės valios dėka, pavyko ligi šiol išlikti nesusiaurėjusiu ir pilna to žodžio prasme galinčiu vadintis lietuvių laikraščiu. Bendrieji lietuvių tautos reikalai, sunkioji tremties vargo našta, lygiai gūlant ant visų mūsų pečių, mūsų tautos kultūrinio uždavinio puoselėjimas, žadinas tautinę sąmonę, „Mūsų Kelias“ buvo ir ilko vyriausiuoju kelrodžiu, rodančiu tą tiesų lietuviškąjį kelią, kuriuo jis pats eidamas nusmaigsto gaires ir tyros širdies savo tautiečiams.

Kukliai minint jau išeitą šio laikraščio trejų metų vargą kelią, galima tik troškinti, kad neilgai betrukų mūsų klaidžijimai po svetimą pasvietę ir kad kuo greičiau iš visų kraštų, kur tik bebūtume išsisklaidę, vėl iki vieno susirinktume savoj laisvoji tėvynėn. „Mūsų Kelias“ norėtų visus savuosius tautiečius parodyti išsiligtus namus ir kartu su visais nusilenkti prie tėvynės laisvės aukuro, ant kurio sudėta daug brangių lietuvių partizanų aukų.

D. Penikas

Prancūzija vėl nebeturi vyriausybės

Kada Europoje tarptautinė padėtis reikalauja didžiausio tautų vieningumo, kietos akcijos, Prancūzijos 12-oji vyriausybė po karo vėl griuvo. Iš tikrųjų tiktų jiems lietuviška patarlė, kad iš šių šiaudų nebus grūdų. Vos mėnesį viešpatavusi, vyriausybė jau vėl naversta tų pačių socialistų, kurie bijosi net savo šešelio. Šio vyriausybės trumpo amžiaus priežastis buvo finansų ministerio Paul Reynaud pasūlytos griežtos ekonominės priemonės, kuriomis jis tikėjosi iš-

Triukšmas Berlyne

Demonstruodama SED reikalauja paleisti magistratą. Raudonos vėliavos ir internacionalas. Kitos partijos ruošia priešingas demonstracijas. Kas toliau?

Kaip praneša ATP, š. m. rugpjūčio 26 d. Berlyne demonstravo apie 5.000 žmonių, daugiausia rytinio sektoriaus gyventojų. Ilgos demonstrantų eilės su raudonomis vėliavomis ir

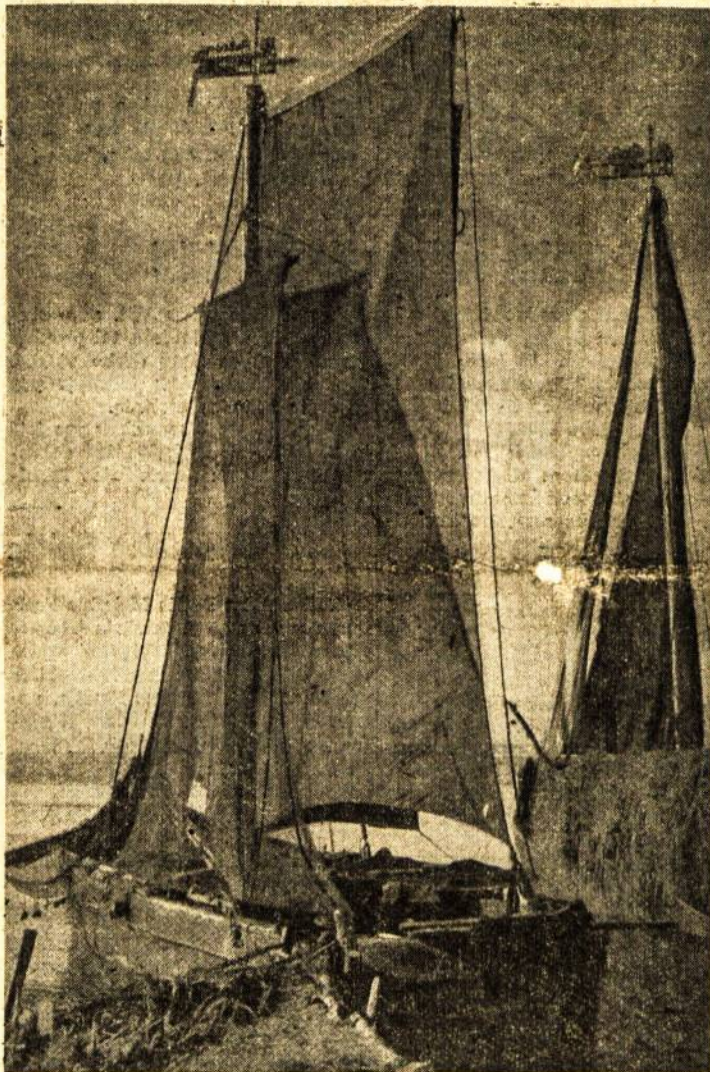
plakatais, kurių įrašai reikalavo magistrato paleidimo, traukdami internacionalą, iš paskirų rytinio sektoriaus apylinkių susirinko prie naujosios miesto rotušės (sovietų sekto-

riuje). Pirmieji demonstrantai atsirado prieš 13 val. Atmosfera įsiauđrino, ir trys demokratinės partijos — SPD, CDU ir LDP, prieštaraujant SED, nutarė tądien popiet numatyta magistrato posėdį atidėti neribotam laikui. Tuojau po 14 val. demonstrantai įsibrovė į posėdžių salę, užėmė atstovų kėdes ir išsirinko dešimties žmonių komisiją, kuri turėjo burmistru Dr. Friedensburg perduoti demonstrantų reikalavimus. Pasikalbėjimo eiga susirinkusiems buvo perduodama garsiakalbiais. Po pasikalbėjimo su vyr. burmistro pavaduotoju SED partijos pirmininkas Lítke pareiškė, kad ateinančiomis dienomis Berlyne įvyksia „lemiančios reikšmės dalykai“. „Jeigu magistratas nesirūpina mūsų reikalavimais, teinie jis kur pipirai auga“. Apie 16 val., paskiriams demonstrantams išsivalkščiojus, demonstracijos praktiškai buvo pasibaigusios.

Tuo tarpu alkštėje prieš buv. reichstago rūmų griuvėsius susirinko apie 14.000 žmonių, kuriuos sukviėtė nekomunistinės partijos — SPD, CDU ir LDP protestuoti prieš komunistų išsiškikimus Berlyno rotušėje.

Berlyno SPD pirmininkas Fr. Naumann susirinkusiai miniai kalbėjo, kad nesą jokio skirtumo tarp nacional-socialistinės ir komunistinės diktatūros. Ir šiandieninių SPD demonstracijų prieš rotušę esą negalima kitaip suprasti, kaip tik sąmokslą prieš demokratinių būdų išrinktą Berlyno magistratą kaip paskutinę bendros administracijos instituciją. E. Reuter ragino berlyniškius burtis prieš „tamsias dabartinės krizės jėgas“. Jis pabrėžė, kad ties reichstago griuvėsiais susirinkusi minia protestuojanti, bet tik ne prieš Rusiją ir ne prieš rusus.

Rytojaus dieną 10 val. pradėtas miesto atstovų posėdis buvo tuojau pat vėl neribotam laikui atidėtas, kadangi prieš rotušę vėl susirinko SED demonstrantai. 400 asmenų būrys vėl brovėsi į posėdžių salę, tuo tarpu rytų sektoriaus policija, buvusi ten pat, stovėjo ir nieko neveikė tvarkai palaikyti. Iš alkštės į rotušę rinkosi nau-

Ramų šventadienio rytą Kuršių mariose

Pasaulinis intelektualų kongresas

VIETOJE TAIKOS — NEAPYKANTA IR KARAS

Lenkijoje buvo sukviestas pasaulinis intelektualų kongresas, kuris neva buvo pašvęstas taikos labui, bet išėjo priešingai. D. Britanijos profesorius P. Taylor šį intelektualų pasaulinį kongresą pavadino „neapykantos ir karo kongresu“, nes jis siekė ne žmones praėjusių šeštadienį griuvo. Naujasis kabinetas sudaryti buvo paversta P. Ramadier, bet jam nepasisekus, prezidentas pavedė Kabinetą sudaryti buvusiam užs. reikalų ministrui R. Schuman, kuris tikisi gauti parlamento pasitikėjimą ir sėkmingai surinkti kabinetą.

„mes gyvename tokį amžių, kuriame visi keliai veda į komunizmą“.

Jis priminė, kad Amerika dirbanti karui ir tikslas esąs nukreiptas prieš S.S.-gą. Amerikos imperialistų karo tikslas reiškia jų sunalikinimą. Fadiejev nurodė, kad Sovietų Sąjunga yra rojus ir Stalinas yra žmonių išganytojas. (Koks yra sovietinis rojus ir koks Stalinas yra žmonių išganytojas — mes gerai žinome, nes milijonus savų tautiečių išžudė, 300 mil. pavergė, o žudynės vyksta ir toliau. Tai „rojus“.) Amerikos kultūra jau smunkanti. Ji siekianti įsteigti pasaulyje policinę valstybę ir organizuoti naują karą. Apskritai, Fadiejev nesigailėjo papilti politbiuro paruoštų nuodų 500-ams pasaulio intelektualų, kurie turėjo klausyti melo ir pagiežos.

JAV atstovas Hovde rusų rašytojui Fadiejev'ui taip atsakė: „Jei p. Fadiejev tiki, kad JAV, kaip kad jis yra nupiešęs, yra imperialistinės, ekspansionistinės, smunkančios ir nemoralios ir jeigu šia doktrina tiki kiti jo partijos nariai, — tada amerikiečiai gali spėti tikslai, kad jie yra baisiai grasomi ir turi jungtis pasiruošdami blogiausiai. Dėl tos priežasties aš sakau, kad p. Fadiejev kalbėdavo neatsakingai... Mes Amerikoje

nemanome, kad viskas Sovietų Sąjungoje yra tobula. Mes nenorėtume vienu momentu iškeisti savo asmeninę laisvę į minties ir pareiškimo kontrolę, kuri, kaip mes žinome, yra Sovietų Rusijoje politinės jėgos pagrindas“. Jis negalįs suprasti kaip gali mokslas ir menas skleisti tiesą ir grožį Sovietų Sąjungoje, kada jie įsprausti į vienos ideologijos rėmą.

Tąja proga tenka paminėti vieną Amerikos intelektualą Albert E. Kahną iš New Yorko, kuris Amerikos vyriausybę puolė kaip ir Sovietų atstovai. „Taigi, Amerikoje yra nemaža Sovietų vergijos šalininkų.“

Intelektualų suvažiavime, kuriame turėjo būti padarytas susitarinimo žingsnis, išėjo kitaip — Vakarami ir Rytai dėl Sovietų įžūlumo ir šmeižtų tirados dar labiau išsiskyrė.

(AP/NYHT/am)

Civilių globa būsimuose karuose

Tarpt. Raud. Kryžiaus konferencija priėmė konvenciją apie civilių globą karo metu. Pagal ją civiliai kare turėtų naudotis tomis pat teisėmis kaip ir ligoniai, sužeistieji ar karo belaisviai. Šią konvenciją turės

Paskutinės aktualijos

— Jungt. Amerikos Valstybėse šį pirmadienį prasidėjo 18—25 metų amžiaus vyrų registracija karinei prievolei atlikti. Ši registracija palies apie 9 mil. vyrų. Ta proga JAV gen. štabo virš-kas gen. Bradley pareiškė, kad nieko kita nebėlikę, kaip apginkluoti milijonus vyrų. Pašaukietieji turėsia prievolę atlikti 21 mėn.

— Šį pirmadienį IRO statutą ratifikavo 15-ji valstybė — Danija. Tuo būdu IRO, po 14 mėn. užtrukusios parengiamosios būklės, nuo šiol tapo formalia Jungt. Tautų organizacijos institucija.

— Bendrasis komunikatas apie Maskvos derybų eigą negalėjo būti paskelbtas nė po pirmadienį įvykusio vakariečių atstovų susitikimo su Molotovu. Principiniais klausimais esą susitarta. Nuomonių skirtumas esąs tik dėl Berlyno valiutos, dėl kurios turį susitarti visi keturi Vokietijos gubernatoriai, tačiau amerikiečių sluogsnuose pabrėžiama, jog keturių gubernatorių susitikimas Berlyne galimas tik laukta komunikata paskelbus.

— Iš Prahos ateinančios žinios skelbia, kad rimtai serga buv. Čekoslovakijos prezidentas Benešas. Paskutinio metu staiga jo sveikata ypatingai pablogėjo.

— Šiandien Bonoje susirenka paskirų Vokietijos parlamentų deleguotai atstovai, sudarą konstitucijos parengimo komisiją. Kaip žinoma šiam Vokietijos konstitucijos projektui medžiagą parengė Herrenheimsee konferencija. Sovietų manymu, tai prieštarauja Jaltos ir Potsdamo nutarimams apie Vokietijos vieningumą.

ji demonstrantų būriai, SED simpatikai. Nekomunistinių partijų atstovams pavyko netrukdomiems pasišalinti iš rotušės po šalutines duris.

Negalvojama, kad šis demonstratyvus trukdymas būtų jau paskutinis, todėl magistratas kreipėsi oficialiu raštu į sovietų gen. Kotikovą su prašymu apsaugoti magistratą nuo SED trukdymų. Gen. Kotikovo atsakymas tuo tarpu negautas. Iš kitos pusės stengiamasi surasti magistratui būstinę vakariniuose sektoriuose, kur jis galėtų netrukdomas dirbti.

Berlyno spauda sutartinai pabrėžia, kad komunistai demonstravę prieš Berlyno rotušę, tačiau jos paduodami skaičiai apie demonstracijų dydį yra labai skirtingi. Pvz. sovietų oficialios kalba apie 250.000 demonstrantų, tuo tarpu amerikiečių licencijuotasis „Tagesspiegel“ tepriskaitė tik 6.000.

Daugelis apklausių demonstrantų pareiškė, kad jie nieku būdu negalėję mityne nedalyvauti: darbovietėse jie būvę surinkti ir sunkvežimiais atgabenti į demonstracijas.

Britų vyriausybės sluogsnuose Berlyno demonstracijoms priskiriama didelės reikšmės. Vyrauja įsitikinimas, kad tai apskunkins susitarimą dabar Maskvoje vykstančiose derybose. Amerikiniai sluogsnai įsitikinę, kad dėl komunistinių demonstracijų suorganizavimo tiesioginiai atsakingi esą tik sovietai.

Gen. Clay spaudos atstovams pastebėjo, kad komunistų pastangos Berlyno valdžiai jėga į savo rankas perimti vakariniuose sektoriuose jau iš anksto pasmerktos nepasiekti. Ta pačia proga gen. Clay griežtai demontavo gandus, kad amerikiečiai ketiną evakuoti savo šeimas iš Vokietijos. (2)

pasirašyti diplomatų konferencija, gavus pritarimą iš paskirų valstybių vyriausybių. Toliau Raud. Kr. konferencija pasisakė, kad ji atominį ir bakteriologinį karą laikanti neįstatymišku ir smerkianti dujų vartojimą.

„Pažadėtoji žemė“

KASSELIO DRAMOS STUDIJA RUOŠIASI PREMJEJAI

Tremties teatrinių sambūrių veiklai imant klimpti išsisklaidymo ir nuovargio smėlin, su dvigubu dėmesiu sutinkama žinia apie kiekvieną naują pastatymą, patvirtinantį mūsų teatrų ryšį su scenos meile.

Rugsėjo 3 d. Kasselio stovyklos teatre pakils uždanga W. S. Maugham 4 veiksmų pjesei „Pažadėtoji žemė“. Ta proga su keletu klausimų pasitikau režisierių Ip. Tvirbutą, kuris, atsakydamas į juos, štai ką papasakojo:

„Pažadėtoji žemė“ pasirinkau dėl kelių priežasčių. Veikalas įmanomas pastatyti tremties sąlygomis, nereikalauja didelių išlaidų, neperdidelių veiklų sąstatu, o svarbiausia, pakankamai sceniškas ir aktualus. Jo aktualybė — mūsų kasdieninė patirtis, vargali, liuzijos, prosvaitės, svetimųjų žmonių ir žemės antagonizmas svetimame krašte. Jo gana vykusią sceninę sąrangą liudija, kad ir ta žinutė, jog iš „Pažadėtosios žemės“ jau trečiu sykū sukama filmas.

Idomu paminėti, jog veikalo sudarimas užtruko net porą mėnesių. Vokietijoje jo neradome, tad kreipėmės į Angliją, BBC, leidėklas, kol pagaliau D. Britanijos Lietuvių Sąjungos pirmininkas p. Šilkaitis sužvejojo jį ir atsiuntė mums. Ši mūsų darbo sąlygomis būdinga smulkmena rodo kiek kliūčių sutinkama jau pačiuose pradmenyse.

Kasselio Dramos Studijos kolektyvas, teikšias daugumą aktorių šiai premjerai, yra nemažai pakitęs, lyginant su išskūrimo dienomis 1946 m. Wiesbadene. Nemaža studijos narių emigravo į „pažadėtąsias žemes“, jų vietoje atsirado nauji veidai. Brandyuly sukaū liko tas pats su kuriuo buvo pastatytos Vaičiūno „Tuščios Pastangos“, Rostand „Žmogus, kurį užmušiau“ ir linksmavakaris „Ašarų Pakalnė“. Pažymėtinas dabartinio kolektyvo entuziazmas grumiantis su sunkumais ir nepratekliu, sutinkamu kiekviename žingsnyje. Visas techniškas darbas atliekamas pačiu, ruošiami kostiumai, padedamos gaminti dekoracijos, kurių autorius dail. St. Neliubšys, net prožektoriai sumontuoti savo rankomis.

„Pažadėtoji žemė“ pastatys kolektyvą prieš sunkų uždavinį, nes iš jo jau daugiau reikalaujama, kaip praėjusiose pastatymuose. Kiek pavyks jį išspręsti, parodysi premjerai. Kadangi, be keleto išimčių, visi aktoriai pradėjo scenos darbą tremtyje, sąstato problemos tenka spręsti radikaliai. Štai, vieną svarbiausių ralių (Frank Taylor) turės visai naujas žmogus.

Paramos, kaip jau stovykliniam gyvenime įprasta, negauname jokios. Su kartėliu tenka pastebėti, kad ir dažnas vadinamosios inteligentijos atstovas teatrą vertina tiek, kiek jis pagerina nuotaką. Šiuo atžvilgiu stovykla truputį primena „mažą gubernijos miestelį“.

Nebeatsiliepia ir Kultūros Valdymas Augsburgė, žadėjęs teikti pradinę lėšas naujiems pastatymams. Į DM erą perėjome su tuščia kasa, kas labai apriboja visus planus ir užsėlimus. Bet, nežūrint visa to, tikimės galėsia tęsti darbą ir po šio pastatymo. Jei sąlygos leis, manome su

„Pažadėtoji žemė“ aplankyti bent Hanau lietuvių stovyklą; tuo tikslu ir dekoracijos pritaikome kelionei. Jei kolektyvas neišsisklaidys, planuoju naują pastatymą. Ši kart mane vilioja grynai forminis apipavidalinimas, bet dar iki šiol neradau tinkamo veikalo.

Opiausiuoju klausimu — dėl nesugebėjimo sutverti tremties reprezentacinio Lietuvių Dramos Teatro — tegaliu išsireikšti, kad tai labai nuskurdina mūsų tremties teatro istoriją. Lygiai kalti dėlai to ir teatrai ir vadovaujantys veiksniai. Kad tokį teatrą buvo įmanoma suorganizuoti, prikišamai rodo latvių ir estų pavyzdžiai. Vis dėlto, nors jau treji metai nuėjo vėjais, šiuo klausimu aš tebesu optimistas. Juk teatralams dar įmanoma susiburti — dar šiandien, gal dar rytoj. Sudarius rinktinį kolektyvą, būtų įmanoma rūpintis parama bei emigracija, kad vieną dieną turėtume užjūrį lietuviškos dramos rezervuarą. Gal pradžioje šiam kolektyvui tektų „pasilaikyti“ ir, kai kuriems rašytojams talkininkaujant, paruošti lengvesnio žanro programą finansiniam pagrindui susidaryti. Vėliau, išsigijus tąjį pagrindą, būtų galima išeiti viešumon su tikru draminiu repertuaru. Bet pirmoji sąlyga lieka — susiburti, kol nevelė, — pabrėžė Ip. Tvirbutas.

Pasikalbėjimui baigiantis sužinojau svarbiausia: ši premjera būsianti sukaktuvinė ir atžymėjanti Ip. Tvirbutą 25 metų scenos darbo sukaktį. A. L.

Lėktuvu iš Frankfurto

RUGPIŪCIO VIDURY IŠSKRIDO 40 MERGAIČIŲ, UŽ POROS SAVAIČIŲ ATEIS EILĖ IR VYRAMS

Politiniai įvykiai ir IRO vykdoma įkurdinimo programa, sąryšis su dideliu darbo jėgos trūkumu Kanadoje, padarė DP svečiais Rhein-Maino aerodrome. Pirmieji grįžta iš užblokuoto Berlyno, antrieji vyksta į svetimus kraštus.

Betgi emigrantai, kaip informuoja IRO, yra laimingiausi. Štai apie 40 jaunų mergaičių, kurios apie trečią valandą sėda į lėktuvą, nusamdyta Cotton Company of Ontario šavo būsimiems darbininkams transportuoti. Čia pat yra ir du tos bendrovės atstovai. Pirmą mergaitės dar nusifotografuoja, paskum sėda į lėktuvą, kur jų pasitenkinimui įrengta gilios sėdynės, minkštos, lubos, rūpestingas aptarnavimas ir t. t.

„Čia viskas taip nuostabu“, kalba mažoji Madaj Jaroslava: „galėčiau verkėti iš džiaugsmo. Tenai mes užsidirbsime, susitaupysime ir nei Vokietijos nei DP stovyklų daugiau nebematysime“. Ir ji spaudžia ranką firmos Hamilton direktoriui Mr. W. McMahon, kuris su savo kolega išsirikino 90 darbininkių. „Mes dirbsimė“, užtikrina ji, „ir jūs niekadoms nesigalėsite mus pasirinkę“. Jis šypsosi kiek sumišęs, suduoda plaštaka jai per petį ir prataria porą žodžių.

Be Madaj ir kitų ukrainiečių, vyksta dar 19 latvių, 11 lenkių, 3 estės ir 5 lietuvaitės. Jos visos dar turės būti kiek apmokomos. Jos vi-

šos tikslis, kad netrukus atvyks ir jų giminačiai.

Suazgia mašina ir po posūkio — kiekviename lange pasirodo iš džiaugsmo nušvėtęs veidas. Pasilikusieji mosuoja rankomis; staiga duodamas ženklas startuoti, ir milijonikas plieno paukštis pranyksta erdvėje. „Dabar po poros savaitių“, pastebi

Gražūs studentų darbo vaisiai

Vos tik pasibaigus karui, tuoj mūsų jaunimas, vokiečių universitetus apipylė prašymais. Iš kelių simtų, norinčių patekti į Bonn'ą, turėjo laimės pradžioje pakliūti tik 26. 1947 m. tas skaičius buvo išaugęs iki 68, o šiais metais sumažėjo iki 42.

S. m. liepos 31 d. baigėsi vasaros semestras, tai 6-tasis semestras tremtyje. Štai vasaros semestro kruopštaus darbo rezultatai: medicinos fakulteto odontologijai skyriuje baigė Pimpytė Aurelija ir įgijo dantų gydytojos vardą, Gediminas Jonas Bylaitis įgijo med. gyd. ir medicinos daktaro laipsnį, Gamtos matematikos fakulteto farmacijos skyriuje Dumpytė Marija ir Eitavičius įgijo vaistinininko vardą, Žemės ūkio fakulteto baigė Narkevičius Juozas, Šienauskas Vytautas ir įgijo dipl. agr. vardą. Vaistinininkė Dumpytė M., Eitavičius St., dipl. agr. Narkevičius J. ir

KAVA IR JOS APMUITINIMAS

Nustatyta, kad gaunama siuntiniuose kava yra apmuitinama pagal tokį principą. Kiekvienas asmuo gali gauti per mėnesį tik vieną kartą ir tai nedaugiau kaip penkis svarus neapmuitintos kavos. Šis kiekis kavos nebus apmuitinamas. Jei siuntinyje pasitaikytų didesnis kavos kiekis arba jei asmuo per tą patį mėnesį gautų antrą kartą 5 svarus ar daugiau kavos, tai ta kava bus paimama ir atiduodama globos organizacijoms (Voluntary societies) veikiančioms PC-IRO žinioje, išdalinti DP. Šis nuostatas tačiau netaikomas karitatyviniams ar gerbūvio organizacijoms, kurios nėra vokiečių įstaigų apmuitinimo subjektas pagal M.G.R. 16—626. Vadinasi tik individualiniai siuntiniai, gaunami iš užsienio, šios muitų tvarkos priklauso.

Tad kiekvienam gaunančiam iš užsienio siuntinius tenka tuojau pasirūpinti, kad siuntiniai apie tai būtų informuoti ir dėl to nesudarytų nuostolių.

KIAULIŲ REIKALAS

Augsburgi pavyzdys yra brangi pamoka, kuri tačiau verčia šiuo klausimu rimtai susirūpinti besitvarkan-

McMahon, „seks vyrai, o po tu aš pats vykiu pasižiūrėti, kaip jiems tenai sekasi, bet man tai nekelia jokio susirūpinimo“. (2)

tiems DP maitinimosi problema. Humanizmo motyvus tenka padėti šalį ir atsižvelgti grynai į formalinę situaciją, o ši yra tokia.

Pirktis parselius iš vokiečių ūkio galima tikrai gavus atitinkamų vokiečių įstaigų leidimus. Juos duoda tokiems, kurie turi įrodymų, kad turi kuo šerti, kad turi tvartą ir atitinkamą žemės kiekį. Įsigiję parselius be tokių leidimų gali būti baudžiami ligi 5-ų metų kalėjimo ir ligi 1.000 D.Markų baudos. (Interzonenwirtschaftsamit Weisung vom 15. 2. 48.)

Kitas klausimas dėl laikymo jų stovyklose. Tuos leidimus, jei jie reikalaujami, reikalinga pasirūpinti iš IRO administracijos.

Vištoms, krakliams ir kitiems smulkiesiems paukščiams pirktis leidimo iš vokiečių įstaigų nereikalaujama, tačiau laikyti jiems stovyklose kai kur IRO administracija reikalauja specialaus leidimo ir jais tenka apsirūpinti. Kiekvieno atveju tenka turėti galvoje, kad užinteresuotų mums kenkti asmenų sekami ir jie padarys viską, kad bet kokį mūsų formalinį nesutvirtavimą išnaudotų mums materialiai pakenkti ir kitų aktyve diskredituoti. Tuo klausimu turi susirūpinti ir stovyklų komitetai. Dr. B. K.

tete — 8 dipl. agr. ir 4 daktaro; Medicinos fakultete — 3 med. dakt., 3 med. gyd. ir 1 dantų gyd.; Gamtos-Matematikos fakultete — 1 chemikas ir 2 vaistinininkai; Teisų ir Ekonomijos fak. — 1 teisės dak. ir 1 ekon. daktaras. Šiuo metu yra parašę 7 doktorantai disertacijas, kurie ateinančiam semestre laikys egzaminus, 1 stud. med. laiko valstyb. egzaminus ir 5 stud. ruošiasi valstyb. egzaminams.

Darbo rezultatai rodo, kad akademinis jaunimas, nors ir sunkios tremties sąlygos, rimtai ruošiasi Lietuvos atstatymui ir nepalaužiamai tiki grįžimui į laisvą Lietuvą. —S.—

Taikomosios Dailės mokykla Freiburge

Taikomosios Dailės Mokykla Freiburge rugsėjo 15 d. pradeda trečiuosius mokslo metus. Mokyklai vadovauja dail. V. K. Jonynas. Mokykloje yra šie skyriai: Tapybos Studija, vadovaujama dail. A. Valeškos, Skulptūros Studija, vadov. skulp. A. Marčulionio, Grafikos Studija, vadov. dail. T. Valiaus, Audinių Studija, vadov. dail. A. Tamošaitio, ir Kerami-

kos Studija, vadov. inž. A. Muraičio. Specialią paūšybą Keramikos Studijoje dėsto dail. V. K. Jonynas ir meninei keramikos sričiai vadovauja keramikė E. Marčulionienė. Paūšybos klasei vadovauja dail. A. Kasulius. Paūšybą dėsto skulpt. T. Zikaras. Teoretinius dalykus mokykloje dėsto dailės istoriją — A. Rannit, plastinę anatomiją — Dr. J. Kaunas, braižybą ir perspektyvą — inž. V. Kmitas, prancūzų kalbą — A. Čipkus, vokiečių kalbą — A. Nagys.

Į mokyklą priimami studentai (baigę gimnaziją) ir laisvieji klausytojai (nebaigę gimnazijos) iš angli, amerikiečių ir prancūzų zonų. Norintieji įstoti į 1948/49 mokslo metų rudens semestrą privalo ne vėliau kaip rugsėjo 10 d. atsiųsti prašymus ir gyvenimo aprašymus Direktorius vardu šiuo adresu: Ecole des Arts et Metiers, Freiburg i. Br., Wonnhalde 1.

Asmenims, kurie bus priimti, mokykla tarpininkaus gavimui leidimų apsigyventi prancūzų zonoje. Dailis studentų turės galimybės apsigyventi studentų bendrabutyje.

Jaunieji koncertuoja

Visuomet yra, malonu skaityti tą vokiečių spaudą, kurioje objektyviai įvertinama ar tai mūsų ansamblių ar pasikūrų muzikų bei solistų vieši pasirodymai vokiečių visuomenei. Šit, prancūzų zonoje išeinantieji vokiečių laikraščiai („Schwäbisches Tagblatt“, „Schwabenecho“ ir „Der Württemberger“) išidėjo korespondencijas, kuriose paminėtas mūsų jaunųjų dainininkų pasirodymas buvusių vokiečių karių ligoninėje Urache.

Ten rašoma, kad muzikos mokytoja pianistė J. Gasser pasitelkė lietuvių Stuttgarto konservatorijos studentus: bosą Julij Kazėną ir tenorą Antaną Danylą, kurie š. m. rugpiūčio 11 d. davė arijų vakarą vokiečių ligoninėje Urache. Be ligonių, koncertą atsilankė nemaža publikos iš miesto. Laikraštis „Schwäbisches Tagblatt“, rašydamas apie koncertą, teigiamai įvertino mūsų jaunųjų dainininkų balsinius įvairinėjimus ir baigdamas pagiria šį kultūrinį bendradarbiavimą, kartu dėkodamas vakaro dalyviams už jų pasiūventimą ir patarnavimą gražiam bei kilniam tikslui. (b)

LAUMĖS VASAROS NAKTĮ

— Kas ten taip švilpia už lango ir daužo langines, mama? Kas ten dejuoja prie ežero, jog atrodo, lyg kažko tarp meldų ieškotų? Ir kodėl mėnuo šiandien toks apsilblausęs, nors pilnatis, ir pereitos naktys buvo tokios tyros ir ramios?

— Taigi, dukraitė, šiandien pilnatis, ir todėl laumė Milda braidžioja paežere lelijų vainikų ant ilgų plaukų, ieškodama savo motinos ir vyresniųjų sesučių.

— Kodėl ji vis dejuoja, argi ji neranda savųjų, mama?

— Paklausyk, vaikeli, ir aš tau papasakosiu legendą apie šio ežero laumės vieną vasaros pilnatis naktį...

... Ar tu matėi kada nors, kai sidabrinį vasaros vakarą šioje paežerėje susirenka laumės miglose pasimaudyti ir išrinkti viena kitai savo ilgųjų kasų? Tada jaunosios nusimetą savo melsvuosius marškinius ir apsisiaučia migla. Jos krykštuoja ir gauda viena kitą viduryje ežero, jos slepiasi viena nuo kitos tarp meldų, ir kai jos juokiasi, mums atrodo, kad paežeryje kas sidabro varpeliais skambina.

... O senosios ateina nešinos baliniais ir susėda ant lieptų galų. Jos paleidžia savo ilgus plaukus, ir rasa tviska juose, it mėnesio ašaros. Jos pasakoja viena kitai naujienas ir ritmingai daužo klumpiais storus lininius marškinius. Retkarčiais žvilgtelia jos į ežero vidurį, į ten besimaudančias gražutes dukras, paskui vėl aidi visa paežerė nuo jų velėjamų marškinėlių.

... Ar tu kada girdėjai laumę dainuojant? Ir ar tu žinai, kodėl ji ten dainuoja viena viduryje ežero, dainuoja ilgesingai ir ašarodama, ir bijo išlipti į krantą?

Taigi vieną tokį pilnatis vakarą laumės visos susirinko į ežerą maudytis. Jos trinko melsvoje migloje savo kasas ir taškėsi vandeniui.

— Mildute, vaikeli, neplauk šiandien giliai į ežerą, naktis šviesi, mėnesiena, tarp meldų mačiau karaliaus Vandeno žilą sąnų!

— Neplauksiu, neplauksiu, mamaitė, tik noriu vandens lelijų pasiskinti, ilgus plaukus padabinti!

Ir vėl krykštavo, taškėsi laumės, o mėnuo skaldė savo atspindį smulkučiuose kristaluose. Ant liepto senės velėjo baltinius ir pasakojosi naujienas.

— Mildute, vaikeli, neplauk šiandien giliai į ežerą, naktis šviesi, mėnesiena, tarp meldų mačiau karaliaus Vandeno jauną sąnų!

— Neplauksiu, neplauksiu, mamaitė, tik ten vanduo skaidresnis ir aukso žuvelės šokinėja mėnulio sveikinti...

Ir nuplaukė skaisti Milda baltų lelijų skinti, aukso žuvelėmis žaisti. Ir sutiko ten tarp meldų jauną Vandenoitį, ežero valdovo vienturtį sūnų. Pamylojo Vandenoitį skaistą laumė Milda. Kvietė puoton į tėvo rūmus, kvietė aukso žuvelėmis žaisti, sidabro rasa taškėty.

Ilgai žaidė ir taškėsi jiedu sidabrinį vandeniui, ilgai dainavo Vandenoitį Mildai meilės dainą, o kai nusileido mėnuo už paežerės miško, buvo nuvytęs laumės lelijų vainikas, nusvirę trapūs lapeliai.

— Mildute, vaikeli, grįžk atgal į krantą, jau ateina šviesi aušra miglų susirankioti!

Litūdna nusviro ant krutinės laumės galvelė. Nori plaukti į krantą, nori grįžti pas motulę, bet kaip begrįš, kaip nepasirodys pražudžius lelijų vainiką!

Emigracijos anketos

LTB Centro Komitetas š. m. liepos 15 d. išsiuntinėjo visoms apylinkėms anketas, prašydamas skubiai suteikti statistinių žinių apie gyvenimo judėjimą stovyklose, apie socialiai nepajėgius, apie baigusius aukštąjį mokslą, apie specialybes etc. Deja, ligi šiam laikui (VIII. 28) tik pusė apylinkių teatsiuntė prašomas žinias. Ypač atsiliko prancūzų ir amerikiečių zonų stovyklos.

Kadangi reikalas skubus, pasiruošimui platesnio masto emigracijai yra daromi visu spartumu, LTB Centro Komitetas prašo visas, ligi šiol dar neatsiuntusias žinių, Apylinkes kaip galint skubiau prisiųsti prašomas žinias.

LTB Centro Komiteto Pirmininkas

PENSIJŲ REIKALU

Ryšium su pranešimu spaudoje, kad atsiranda galimūmų pensijoms gauti, šiuo patikslinama, kad tai liečia tik tuos karo pensininkus ar asmenis, kurie II pasaul. karo metu vokiečiams juos mobilizavus ar šiaip per jų kaltę buvo sužeisti, sužaloti ar kaip kitaip nukentėjo. (LTB)

Pavojinga tylą

Rašo Ged. Galvanauskas

Vakariečiai įstrigo Kremliuje. Pasauliui įgriso išrastasis perpetuum mobile: „Vakariečių atstovus priėmė Molotovas. Vėliau jie susirinko posėdžio pranešimui redaguoti. Vyriausybės svarstė gautus pranešimus ir ruošia instrukcijas“. Pasaulis siaučiamas pavojingos, tačiau grėsmingos tylos. Jos perspektyvoje nublunka eilė įvykių: išžilioji Dunojaus konferencija, Marcos užgnaužimas, Italijos kolonijų neįsprendimas, manevrai Berlyne, sovietinėje įtakos srityje pozicijų tvirtinimas, Kosionkinos byla ar JAV vyriausybės įsakymas sovietiniam gen. konsuliui Jakovlev Lomakin kuo greičiausia išsikraustyti iš New Yorko. Visa tai yra tik atspindžiai kažkurio didelio judėjimo, kurį drįsčiau pavadinti pasaulio pasidalinimu.

Pasaulio skaldymas. — Galiau priminti nesena faktą — Hitlerio kreipimąsi į Chamberlain ir karalių Eduardą: „Pasidalinkim pasauliu“. Albiono sūnus atsakė: „Ne.“ Hitleriui teliko ginklu bandyti laimę. W. Churchill 1939. V. 9 buvo priverstas retorisku kreipiniu padėti aiškinti: „Kuo dalintis galime su vokiečiais? Pasaulį? Bet pasaulis mums nepriklauso. Ir jei mes paklydę vokiečiams atiduotume, kas mums nepriklauso, rytoj negalėtum išlaikyti tai, ką vadiname mūsų. Hitleris verčia mus tikėti, ką jis yra parašęs savo knygoje. Kodėl mes tylime, kai reikalas sukasi apie mūsų saugumą ir get mūsų imperijos būti?“

Kruvinas kelias. — Roosevelt, kuris padarė daug nuolatų, jo žodžiais, „simpatiškam Stalinui“, apeisdamas Teherano konferenciją taria: „Vienintelis pavojus gresia, tai pasaulio vėlesnis skilimas į dvi stovyklas: sovietai ir anglosaksai. Būtinai rasti tarpininką konfliktui išvenkti“.

1945 m. vasario mėn. Jaltos konferencijoje Sovietams padaro apščią politinių nuolatų. Tik po Jaltos konferencijos Rooseveltas pastebi, kad Stalinas nėra toks „simpatiškas“, kaip anksčiau airodė. Valandą prieš mirtį siunčia telegramą W. Churchill: „Sovietų neįvertinti, bet tvirtai laikytis“.

Pradėta bristi kruvinu keliu. Išpardavinėta tai, kas santarvininkams nepriklausė. Jaltos konferencijoje numarintas Pabaltijo klausimas. Ten derėtasi dėl Lenkijos demokratiškos santvarkos, tarytum per 27 m. neturėjo progos patirti kas per „demokratiška“ vyrauja sovietuose.

Vėliau pasipilė pakaltinimai sovietams: sulaužė Potsdamo sutartį

Vokietijos ūkiškos vienetės, Lenkijos vakarinę sieną, reparacijų, spaudos ir žodžio laisvės, elgsenos Austrijoje, Balkanų valstybių pavergimo, kursavimo Korėjoje ir kitais klausimais.

Užparduodant svetimas tautas, iškyla nauja grėsmė išpardavėjams. W. Churchill žodžiai, pasakyti prieš devyneris metus, tampa tikrove. Be dalant svetimas žemes, beprekiaujant svetimomis sielomis, štai ateina šėtonas, kuris šaukia: ir tu atiduok man savo sielą. Kruvinais takais bevaikštant, įžengiama į krauju pasruvusį vieškelį.

Kremliaus užmačios. — Kuo galima paaiškinti dabartinę sovietų laikyseną? JAV parama Iranui, Turkijai ir Graikijai juos nepaprastai erzina. Daug kur jie daro politinį suolį ore. Blokada Berlyne yra tik prie-

monė atitraukti santarvininkų dėmesį nuo jų labiausia pažeidžiamų sričių: Kaukazo, Magnitogorsko ir Charkovo — Maskvos pramonės telkinių. Ja siekia vakarinę Vokietiją įtraukti į pinkles, kalbant apie Ruhr'o anglis, valiuotą Berlyne, vakarinės Vokietijos demilitarizaciją ar užsipaštant panaikinti trizoną. Čia paliečia santarvininkų žaidimą — vakarinės Europos ūkinę ir karinę organizaciją, kuriai tarnauja Marshall planas.

Tuo metu vakariečiams Dunojaus konferencijoje pasakomas aiškus žodis: išsinešdinkite. Tito sostinėje Belgrade Andrej Višinskij, buvęs menševikas, jugoslavams nurodo aiškų kelią: eikite Lenino-Stalino keliu. Kitais žodžiais pasako, kad sovietai remiasi rusišku nugarkauliu; kurio

rankos, kojos yra bolševizmas ir tarptautinis komunizmas. Bolševizmas tampa išraiška rusišku polėkiu. O jo turinys sutampa su slavofiliškumu sūkiu: „sunaikinkime, kas nerusiška“.

Pranašiški žodžiai. — Vienas aršiausių slavofilų Ivan Koller 1830 m. išleistoje knygoje „Panslavija“ pranašauja: po 100 metų rusai išgalės visoje Europoje“. F. M. Dostojevskio „Broliuose Karamazovuose“ senis Zosima kalba apie rytų ir vakarų nesutarimą ir karą tarp jų. Rusai tą karą laimėsia ir pakeis Europos veidą. — Dostojevskis rašo dieno-raštyje 1877 m. Žinomas filosofas Solovjov dar drąsnesnis: „Mūsų politiniai tikslai aiškūs: sunaikinti Turkiją, Austriją, sugriauti Vokietiją, įsivyrauti Konstantinopolyje ir Indijoje. Mūsų socializmas turi išgalėti visoje Europoje. Jei kas paklaustų, ką duosime žmonijai po šių laimėjimų ir paliktų griuvėsių, mes esame priversti tylėti ar tuščiažodžiauti.“

Tas filosofas, kuris viską sieja su Dievo viešpatavimu, tolimesnėje vizijoje numato geltonosios rasės pris-

kėlimą. Rusiją iš nežmoniškos prie- spaudos išlaisvins tik karas. Jo metu žlugs bolševizmas. Sovietų vyriausybė bus paskandinta kraujo klane..

O kas po tylos? — Vakariečiai nuolat dangstydami taikos ieškimo ginkluojasi nepaprasta įtampa. Jo metu, lyg milžiniškos dramos pertraukoje, surandama tai, kas vadina- ma derybomis. Apie jas rašo londoniškis dienraštis „The Times“.

„Dabar vis laukiama žinių iš Mas- kvos. Ar bus susitarta Berlyno klau- simu. Vakariečiai nori susitarti su sovietais, Europoje pašalinti įtampą. Tačiau prieškarinė ir pokarinė patirtis įtikino, kad pavojinga susitarti esant grėsmėi. Būtų džiugu susitarti, bet taip pat neturi būti pamiršta vaizduotės apgaulė. Kai nuogaštingas laukimas užtesiamas, turi būti nuolat dairomasi į priekį ir atgal. Dideli pakitimai vyksta mūsų akyse. Ant žemės rutulio dabar yra tik dvi ga- lybės, bet jos savaip jėgas išsiskia, skirtingo galvavimo ir idealų. Nauji politiniai pradai išgali. Kai kas ma- no, kad JAV ir sovietuose tautos tik vadus seka. Kiti siūlo ieškoti savai- mingumo, bet tuo tikslu amerikiečiai ir rusai turi eiti savu keliu. Pirmu atveju reiktų kraštams atsakyti už sienlo politikos, o pastaruoju visai būtų neįmanoma jokia politika...“

Churchill tvirtinimu, britų politika siekia pasipriešinti tiems, kurie nori Europą užvaldyti. Tuo tikslu reikia sujungti visas Europos tautas. Šios politikos dėka buvo pašalintas Ispanijos viešpatavimas, pirmavimas Liudviko XIV ir kitų iki Viliaus II.

Jokios kombinacijos, o tuo labiau nuolatids nieko gero pasauliui ne- duos. Derybos (jos būtų slaptos), val- dovų pasimatymai ar keturių užsien- nių ministerių susaukimas gali tik pratęsti ginkluotos taikos tarpsnį ir patarnauti apsiginklavimui.

Du skirtingi pasauliai laikinomis nuolatids ilgal tvirti negalės. Lo- giškas samprotavimas veda tuo pat keliu, kuriuoėjo Solovjovas apo- kaliptiško masto nuojauta: ir sovie- tų vyriausybė bus paskandinta krau- jo klane. O tuomet ne vien Rusija, bet ir jos pavergtas pasaulis išsilais- vins ne griauti, bet kurti. Tos mi- nutės laukia tremtyje skurdo naštos prislėgtas, Lietuvoje kovojas dėl kas- dienės būties ir tas, kuris Sibiro ta- goje merdi, grasinamas bado ir mir- ties.

Togliatti jaučiasi saugus

Italijos vidaus reikalų ministerija skelbia, kad komunistų vadas Togliatti jaučiasi saugiau už bet kurį kitą Italijos parlamento narį arba senatorių ir prie savęs turis ginkluo- tą asmens sargybą. Keturi asmenys iš artimiausių Togliatti bendradarbių gavo leidimus ginkluoti laikyti. (pr)

Darbininkų gyvenimas Sovietuose

KOLCHOZININKAI MALDAUJA D UONOS NET IŠ KARO BĖLAISVIŲ

Karo bėlaisvių grįžimas iš Rusijos yra efektyviausia antikomunistinė propaganda Vokietijoje. Pats jų egzistavimas, jų skeletinė išvaizda iš- duoda „laimingą“ gyvenimą Sovietų Sąjungoje. Išbadėje, apipyšę, tartum apkvaišę, stovi apsupti minios, — jie jau nebeįstingia agituoti prieš bolševizmą. Nė vienas nesveria daugiau kaip 50 kg. Dauguma sugrįžta namo tik numirti. Tačiau, kai sugriebi vieną jų, kartais jie atidengia Sovietų tikrovę.

Jie pasakoja, kad 1945 m. vokie- čių bėlaisviai buvę išrūšiuoti ir at- skirti — inžinieriai, mechanikai elek- trininkai ir kt. Jie visi buvę pasiūsti į fabrikus, kur galėję naudotis to- kiomis pat „privilegijomis“, kokias turėjo patys rusai darbininkai, ir čia jie turėjo pakankamai progos pasekti Sovietų darbininkų gyvenimą.

Šių stebėjimų rezultatai katastro- fiški. Sunkaus darbo darbininkas, jei jis išpildo nustatytas darbo normas, gauna per mėnesį apie 500 rublių. Mokėčiai, buto ir valgio išlaidos su- daro 420 rublių, o jam lieka 80 rublių drabužiams ir pramogoms. Jei dar- bininkas algos gavimo dieną nusiper- ka 2 stiklu alaus, jis sumoka 24—30 rublių už juos, 50 gr. tabako kaštuoja 40 rublių, keletas saldainių su mar- meladu — 20 rublių ir jo mėnesinė alga išėna visa. Jei jis nori nusip- irkti menkus drabužius, kuriuos vid. darbininkas nešioja, jis turi ne- žmoniškai stengtis, kad perviršyti sa- vo darbo normą, turi dirbti antva-

landžius arba gauti kitą, papildomą darbą.

Kiek geriau yra technikams ir in- žinieriams, bet jiems reikia labai stengtis, jei nori išsilaikyti savo pos- tuose, išpildant užduotus uždavinius. Vienas bėlaisvis pasakoja apie vieną rusą inžinieriu, kuris dirbo Karelijoje prie geležinkelio tiesimo. Darbui trū- kė daug medžiagų, daugiausia pabė- gių, ir dėl to inžinierius negalėjęs įvykdyti nustatyto jam darbo. Dėl šios priežasties komisija „konstata- vo“ esant sabotazą, o inž. gavo 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo.

Sovietų piliečiai niekuo nepasitiki, nes kiekvienas trečias jų žmogus esąs šnipas. Žmonės niekuo nebetiki, nes nieko kito, išskyrus propagandą ir melą, negirdi. Jie nebetiki, kad kada nors jų gyvenimas pagerėtų arba kad pasaulyje yra kraštus, kur žmonės kitaip gyventų. Jie nesidomi naujie- nomis. „Pravdos“ laikraštį perka tik dėl popieriaus.

Žmonių beviltiškumas yra rimta problema Sovietams. Iki karo jaunim- nas tikėjo, kad ateitis pagerės. Per karą buvo puoselėjama, kad fašizmą nugalėjęs bus laimingesnis gyvenim- nis ir visi žmonės kantriai, nemur- mėdami laukė karo pabaigos. Pergalė atėjo, buvo daug džiaugsmo ir šventių. Ypač ironiška tai, kad So- vietų šventės buvo minimos su Ame- rikos konservais, klausinių miteliais ir sviestu — tai lend-lise prekės. Dabar tų prekių arba nėra arba jos atidėtos ateičiai, o Sovietų gamyba

dezorganizuota ir todėl gyventojams telieka tik duona. Reparacijos iš Vo- kietijos nepatenkina gyventojų, nes tos visos mašinos ir kiti aparatai dažnai guli iškrauti prie geležinkelio ir ten rūdija. Sovietams ypač trūksta vagonų. Ne toli Gorkio, prie geležin- kelio buvo apversta dėžėmis net 4 km ilgio ruožas, kur jų niekas ne- globojo Tokių vietų yra ir daugiau.

Jei pramonės darbininkai gyvens skurdžiai, tai kolchozininkai dar blogiau. Karo metu jie galėję laisviau kai ką parduoti miestiečiams ir susi- tauptyti, bet pinigų reforma atėmė iš jų visas sutaupas. Dabar jie vėl pa- siliko neturtingiausia klase Sovietų Sąjungoje. Valstybė atima beveik visus produktus, paliekant jiems la- bai mažą, taip kad kovo mėnesį jau trūksta jie maisto. Tada puola jie miestus elgetaudami ar vogdami, net bėlaisvius prašo duonos. Bėlaisvis pasakoja, kad vieną metų bėlaisviai mainine prie Uralo raud. armijos ma- jorą. Jis buvęs demobilizuotas, dar- bui netiko, o namie, kolchoze, nieko neturėjo.

Propaganda dabar vėl paleido sunkiąją mašiną. Dabar vėl skelbia- ma, kad kapitalistai supa juos ir, jie yra kalti dėl dabartinės Sovietų būklės. Kai pasaulinė revoliucija įvyksianti, tada nereikės ginkluotis ir Sovietų pramonė gaminsianti gy- ventojams reikalingus daiktus. Pili- ečiai klauso šios propagandos, bet ar jie jaja tiki, sunku pasakyti. (News- letter f. b. the Iron Curtain.)

Arturas Koesleris

(13)

Tamsa vidudienį

Vertė V. T.

Po to Rubašovas ir Loewy ilgai užtruko uosto magazine. Savarankas užleido užuolaidas, sustatė kėdes ant stalų ir už- moko prie bufeto. Loewy papasakojo savo gyvenimą, nors Rubašovas ir nebuvo prašęs. Jis suprato, kad rytoj dėl to bus painiavos: jis nekaltas, kad visi draugai mėgdavo atlikti prieš jį išpažintį. Norėjo išėiti, bet buvo taip nuvargęs, kad pasilikio ir klausėsi. Jis buvo per daug įvertinęs savo jėgas.

Pasirodė, kad Loewy nebuvo vietinis, nors ir kalbėjo vietos kalba taip, lyg visą laiką čia būtų gyvenęs, ir nors visus čia pažino. Iš tikrųjų jis buvo gimęs viename pietų Vokietijos mieste ir išmokęs dailiųjų amatų; sekmadieniais jis grodavo gitarą ir laikė paskaitas apie darvinizmą revoliu- cinto jaunimo klubo ekekursininkams. Prieš Diktatūros išga- lėjimą tame mieste vietis sekmadienį iš vieno policijos sunk- vėžimio buvo paimta penkiasdešimt šautuvų, dvidešimt re- volverių ir du kulkosvaidžiai su amunicija. Ginklai vėliau buvo surasti kitam mieste darant vieno partijos nario gar- žę kratą. Ant rytojaus po to įvykio Loewy apleido tą miestą Partija buvo pažadėjusi popierius, bet nepasisekė. Mat, par- tijos vadovybės pasiūnys, kuris turėjo atnešti pasą ir ke- lionės pinigus, neatvyko į tą vietą.

„Pas mus visados tokia makalynė“, pridūrė Loewy kaip filosofas. Rubašovas nieko neatsakė.

Vis dėlto mažajam Loewy pasisekė pasprukti. Paskel- bus įsakymą jam suimti ir iškabinius kiekvienoje policijos nuovadoje jo fotografiją su persikreipusiu pečiu, reikėjo jam keletą mėnesių bastytis provincijoje. Pinigų turėjo vos trims dienoms. „Ligi šiol maniau, kad tik knygoje žmonės maitinasi medžio žievėmis. Jauni skrobliukai patys gardžiaus- si.“ Šitas prisiminimas vertė jį nueiti prie bufeto ir paimti dvi dešreles. Rubašovas prsiminė kalėjimų sriubą ir bado streikus ir valgė kartu.

Pagaliau Loewy peržengė Prancūzijos sieną. Kadangi neturėjo paso, buvo suimtas ir turėjo būti ištremtas. „Tai tiek pat, kaip pasakyti įlipti į mėnulį.“ Kreipėsi į partiją, tačiau to krašto partija jo nepažino ir sakė, turėsimanti rei- kalą iširti gimtajame krašte Jis tęsė valkatos gyvenimą. Po trijų dienų buvo suimtas ir nuteistas tris mėnesius ka-

lėti. Atliko bausmę ir savo kalėjimo draugui valkatai laikė paskaitas apie paskutinius partijos kongreso nutarimus. Už tai valkata išmokė jį, kaip galima gyventi gaudant kates ir parduoant jų kailį. Po trijų mėnesių jį nugabeno prie Bel- gijos sienos. Zandarai davė jam duonos, sūrio, cigarečių. „Drožk tiesiai pirmyn, už pusvalandžio būsi Belgijoje. Jei vėl čia pasirodysi, atsakysi savo kailiu.“

Keletą savaičių slėpinėjo jis Belgijoje. Vėl kreipėsi į partiją, bet gavo tą patį atsakymą kaip Prancūzijoje. Pra- dėjo kačių prekybą. Už jauną katės odėlę gaudavo pusę ke- palo duonos ir pokelį tabako. Tačiau tarp pagavimo ir par- davimo buvo nemaloni operacija. Lengviausia buvo pagauti pačiumpant už ausų ir uodegos ir nulaužiant sprandą. Iš pradžios pasidarydavo piktą širdyje, vėliau priprasdavai. Deja, po kelių savaičių Loewy buvo suimtas. Mat, Belgijoje reikėjo turėti popierius. Tas pasikartojo kelis kartus. Vieną gražų vakarą du belgų žandarai atgabeno jį prie Prancū- zijos sienos, davė duonos, sūrio, pokelį cigarečių ir tarė: „Drožk tiesiai pirmyn. Už pusvalandžio būsi Prancūzijoje. Jei vėl sučiups, nusuks tau sprandą.“

Per sekančius metus jis taip tris kartus perėjo sieną, kartais prancūzų, kartais belgų policijos padedamas. Jis su- prato, kad panaši operacija vyksta su daugeliu šimtų žmo- nių. Daug kartų jis kreipėsi į partiją. Jis nenorėjo atitrūkti nuo judėjimo. Atsakymas vis būdavo panašus. Jis vertėsi kačių prekyba. Tuo tarpu jo krašte laimėjo diktatūra. Pra-ėjo dar metai. Jam nusibodo toks gyvenimas. Jis ėmė spiau- dyti kraujais ir sapnuoti kates. Viskas atsidadė kate — maistas, pypkė, net taurios senos prostitutės, pas kurias jis kartais apsinakvodavo. Vis dar nėra atsakymo,“ kartojo partija. Dar metai ir visi draugai, kurie galėjo suteikti ži- nių, buvo arba nužudyti, arba kalėjime, arba dingę.

— Galia, bet nieko negalima padaryti, — sakė partija. — Nereikėjo keliauti be oficialaus partijos pažymėjimo. Ar tik nepabėgot be partijos sutikimo? Iš kur galima žinoti? Tiek šnipų ir provokatorių, kurie stengiasi įlipti į mūsų tarpą. Partija turi budėti.

— Kodėl pasakoji man tą viską? — paklausė Rubašovas.

— Kodėl jis anksčiau neišėjo... Loewy išpylė alaus ir pasveikino su pypkė.

— Mat, iš to galima pasimokyti. Tai tipingas pavyzdys. Galėčiau duoti šimtus kitų. Metų bėgyje patys geriausi mūsų neatsilaukė. Partija vis labiau užsikasa. Partija serga podag- ra ir venų išsiplėtimu. Šitokių būdu neinama prie revoliu- cijos.

„Galėčiau papasakoti daug daugiau,“ tarė pats sau Ru- bašovas.

Tačiau mažojo Loewy istorija netikėtai ir laimingai už- sibaigė. Kartą pasodino jį kartu su senu kovotoju Povilu į tą pačią vienetę. Povilas buvo dokininkas. Jie susidrau- gavo. Pasirodė, Povilas buvo dokininkų sekcijos adminis- tratyvinis sekretorius; kai jis išėjo iš kalėjimo, Povilas pa- rūpino jam popierius ir darbą, priėmė ir partiją. Taip mažasis Loewy vėl galėjo skaityti dokininkams paskaitas apie darvi- nizmą ir paskutinio kongreso rezoliucijas, lyg niekur nieko. Jis buvo laimingas ir užmiršo kates ir piktumą prieš par- tijos biurokratus. Po šešių mėnesių pasidarė politiniu vietinės sekcijos sekretoriumi. Viskas gerai, kas gerai baigiasi.

Rubašovas iš visos širdies linkėjo, kad pasibaigtų gerai. Tačiau žinojo, su kokia misija jis pasiūstas ir kad tebuvo viena revoliucinė dorybė, kurios jis niekadous negalėtų iš- mokti, tai savęs apgaudinėjimas. Pro savo pince-nez jis ra- miai žiūrėjo į Loewy. Ir kai Loewy, nesuprasdamas to ges- to, truputį susidrovėjo ir juokaudamas pakėlė pypkę prie ausies, Rubašovas galvojo apie kates. Pamates persigando, kaip buvo pakrikę jo nervai ir kad per daug buvo išgėręs; jis negalėjo atsikratyti minties, kad jis turėtų paimti mažąjį Loewy už ausų ir kojų ir ant kelio perlaužti jo stuburą. Jam pasidarė bloga, jis atsikėlė ir išėjo. Loewy jį palydėjo; ma- nydamas, kad Rubašovas gavo staigų depresijos priepuolį, jis iš pagarbos tylėjo. Po savaitės Loewy pasikorė.

Tarp to vakaro ir Loewy mirties partijos skyrius turė- jo keletą nelabai dramatiškų sueigų Faktai buvo paprasti.

Prieš porą metų partija kvietė viso pasaulio darbininkus politiškai ir ekonomiškai boikotuoti naujai susikūrusios vieno- nos vidurio Europos valstybės diktatūrą. Negalima buvo pirkti to nedraugiško krašto prekes, negalima buvo praleisti prekes, skirtas to krašto milžiniškai pramonei. Partijos sek- cijos vykdė tas instrukcijas su entuziazmu. Mažojos belgų uosto dokininkai atsikakė iškrauti prekes, skiriamas tam kraštui arba atemančias iš to krašto. Kiti sindikatai prisi- jungė prie jų. Streikas buvo kietas. Buvo susėmimų su policija, buvo sužeistų ir mirusių. Kova buvo vedama, kol atplaukė į tą uostą penki juodi laivai. Kiekvienas jų su di- džiuju Revoliucijos vadų vardais ir su Revoliucijos vėlia- vomis. Streikininkai sutiko juos su entuziazmu. Jie tuoj pat ėmė juos iškrauti. Po kelių valandų paaiškėjo, kad kroviny- nas buvo iš kai kurių retų mineralų ir skirtas boikotuojamo krašto pramonei. (B. d)

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Mūsų kolonijos ir Kultūros Fondas

Tremtyje lietuviai parodė ypatingą gyvumą visose kultūrinio gyvenimo srityse. Beprasminga čia būtų minėti kultūrinio gyvenimo pasiekimus paskutiniųjų mūsų tremties metų laikotarpyje, nes beveik visas mūsų tremtinių Vokietijoje lietuviškasis gyvenimas rėmėsi vienokio ar kitokio pobūdžio kultūriniais pasiekimais. Paskirose tremtinių kolonijose kultūrinė srityje daugiausia reikšiami spontaniškai, be jokių ypatingų nurodymų ar vadovaujančios rankos patvarumų „iš aukščiau“. Reikštasi taip, kaip paskirų asmenų ar mažesnių bei didesnių grupių ir kolonijų sugebėta ar suprasta. Veikta ir dirbta be jokio ypatingo paskatinimo iš kur nors, vadovaujantis mintimi, kad tik kultūrinis lietuviškas darbas ir reikšmės gali visą lietuvių tautos masę tremtyje palaikyti ir išlaikyti gyvą Lietuvai.

Kultūrinio entuziazmo dėka, o ir jaučiant gyvą reikalą, tremtyje gimė Kultūros Fondas. Įsteigta organizacija, kurios nebuvo jausmas išties metų eilę laisvoje Lietuvoje, o tremtyje šitokia viso lietuviškojo kultūrinio darbo koordinacinė ir paskatinimo organizacija tiesiog būtina. Tik, deja, Kultūros Fondo veikimas, atrodo, iki šiol nėra apėmęs net visų tremtinių masės Vokietijoje, nekalbant jau apie kitų žemynų — užjūrių lietuvių kolonijas. Kultūros Fondo klausimu gyvai diskutuota tremtinių spaudoje, platokai kalbėta ir dėl veiklos gairių, o prie konkrečių darbų vis neprieinama.

Kiekvienoje lietuvių tremtinių bendruomenėje yra vienokių ir kitokių kultūrininkų, kurie esamos sąlygose judina ir dar tebejudina lietuviškąjį tremties gyvenimą. Tiesa, prieš metus prasidėjusioji emigracija, o ypač neseniai Vokietijoje įvydytoji valiutos reforma vis daugiau paraližuoja kultūrinį veikimą paskirose lietuvių stovyklose. Su apgalvestavimu tenka pastebėti, kad kolonijose ir vadovaujančias vietas dažnai prasišlia ne kultūrininkai, o šiaip pilkos žmogystos. Dar blogiau: pasitaiko konkrečių faktų, kad stovyklos vadovai ar kokio komiteto veikėjas ne tik nekvepia dėmesio ir kultūrinį lietuviškąjį gyvenimą ir to gyvenimo palaikytojus — kultūrininkus, bet dargi kultūrinio gyvenimo atžvilgiu pasireiškia kaip kludantieji veikiniai. O kad stovyklose 100-tui ar dar mažiau žmonių būtinas policininkas (žinoma, etatinis — apmokamas), o nematoma reikalo pasirūpinti kultūros vadovo ar kitokio pavadinimo priedangoje nešančiu ant savo pečių viso kultūrinio gyvenimo

naštą bent vienu asmeniu, — tai jau, deja, išpildytines paprotys daug kur mūsų bendruomenėje.

Nebūtų galima pasakyti, kad ir aukštesnieji ar aukštieji vadovaujantieji bendruomenės organai labai sielotus kultūrinio gyvenimu. Štai konkretus pavyzdys.

Vienos lietuvių bendruomenės kultūrininkai nutarė apeliuoti į apygardinį lietuvių tremtinių vadovaujantį organą po to, kai vienas kolonijos vadovaujantis (deja, bendruomenės net neišrinktas) asmuo pradėjo visiškai ignoruoti kultūrinį lietuviškąjį gyvenimą, sulikviduodamas net paskutinį tos bendruomenės kultūrinį pasireiškimą — vietos informacinį žinių biuletėnį. Šitas apygardinis lietuvių organas, deja, ne tik tuo reikala ne kiek nesusiždomėjo, bet ir kreipimasi nesiteikė net atsakyti...

Tai rodo, kad kultūrinis gyvenimas tikrai daug kam yra visai svetimas, neįdomus.

Blėstančio lietuviškojo kultūrinio gyvenimo akivaizdoje, ypač mažesniųjų kolonijų kultūrininkai laukia gyviau savo veikloje pasireiškiant

Kultūros Fondą ir Kultūros Tarybą. Teko nugirsti, kad Kultūros Fondas steigia savo skyrius užsienio srityse. Tačiau nebuvo iki šiol girdima, kad tokie skyriai kur nors susiorganizuotų tremtyje gyvenančių lietuvių kolonijose. O atrodo, kad Kultūros Fondo skyrius turėtų aktyviai veikti kiekvienoje lietuvių tremtinių bendruomenėje, ir pačioje mažiausioje. Likusiems kultūrininkams jėgų dar turėtų pakakti tokiems skyriams suorganizuoti ir išryškinti jų veikimą. Tik tegu Kultūros Fondo esamoji vadovybė duoda signalą: tegu per apygardų bei apylinkių LTB komitetus ar gal tiesiog per jai žinomus kultūrininkus išsiuntinėja Kultūros Fondo įstatus (o gal jie kartais ir yra kur nors pasiūti, tik visų lietuvių kolonijų nepasiekę?) ir paragina organizuoti skyrius. Šitokių būdu, atrodo, būtų žymiai sustiprinamas ir pats Kultūros Fondas, nes skyriai gal rastų dar būdų didinti jo išteklius nors ir kukliomis sumomis, o iš kitos pusės — organizacinėje srityje būtų pasiekta žymus laimėjimas, jei gimtų visa tremtinių masė apimanti kultūrininkų organizacija. Organizuo-

tiems kultūrininkams neabejotinai lengviau būtų dirbti ir savo darbu. Iki šiol visas šis darbas reikėsi ir tebesireiškia spontaniškai, paskirų asmenų iniciatyvos ir sugebėjimų ribose. Stipriai susiorganizuotų kultūrininkai neabejotinai įgytų didesnį svorį ir visuomeniniame bendruomenės gyvenime.

Tokių būdu, atrodo, dar būtų galima bent šiek tiek pagyvinti kultūrinį veikimą ir tose lietuvių kolonijose, kuriose sumažėjus gyventojams ar net dėl paskirų vadovaujančiųjų asmenų neigiamo nusistatymo kultūrinės veiklos atžvilgiu, šitas gyvenimas paskutiniu metu mažai beturi gyvybės žymių. Iš tikrųjų, nedovantota, jei kelių šimtų asmenų lietuvių bendruomenė nebesugeba kitaip atžymėti didžiųjų mūsų tautinių švenčių, kaip tik šablonišku vėlyvos pakėlimu bei nuleidimu. Tremties gyvenimas, tiesa, pakankamai visiems apkrato, tačiau vien rezignacinėmis nuotaikomis nevertėtų gyventi. Yra dar būdų, o turi pakakti ir jėgų visiems kuo plačiau išryškinti lietuviškąjį genijų! Daug jau prikaltėta apie Kultūros Fondą, ir jei bent mažą tų kalbų dalis bus įgyvendinta praktiniame gyvenime, neabejotinai lietuviškam reikalui bus didžiai pasitarnauta. A.V.

Tavo vardas

Atklydo ruduo. Nebežydės alyvos, O lapas lapą gelstantį lydės. Pro sutemas tik tavo vardas gyvas Nevystančiu pavasariu žydės.

Atklys ruduo, laukuos bus skausmo vėlel.

Dangus verks vasaros dienų šviesių. Palangėję vėjas mirstančiai jau gėlei Niuniuos tik vieną vardą iš visų.

Niurus ruduo netemdys tavo vardo. Jo vieno tiktai lietus neužplūs. Ir tarp šios žemės kieta, juodo vargo Jo atminimas niekad neišdils.

Liuda Aleksinaitė

ką redagavo „Ukininką“ ir šiaip plačiai bendradarbiavo tuometinėje spaudoje, daugiausia rašydamas ūkiniais ir su žemės ūkiu susijusiais klausimais. Buvo ir Liet. Žurn. S-gos narys, taip pat šaulys, ateitininkas. Be to, didelis sporto, meno mėgėjas.

Juozas Gudjurgis, gimęs 1906 m. Linkuvietyje. Mokėsi Linkuvoje, o sociologiją, pedagogiką ir kt. studijavo Liet. Universiteto. Spaudoje pradėjo dirbti 1927 m. „Laisvėje“. Ilgiausiai, kartu redaktoriumi, iki bolševikų atėjimo ir laikraščio uždarymo išbuvo „Mūsų Laiskraštyje“. Liet. Žurn. S-gon įstojo 1930 m. Buvo ateitininkas, šaulys. Redakcijoje darbu apkrautas, bet raskdavo laiko ir kitur parašyti. Apskritai, J. Gudjurgis buvo nepaprastai darbštomas žmogus.

Prisimenant šių trijų mylimų kolegų mirtį (kaip pranešama, pernai žuvo), skaudu ir rašant nesinori tikėti, jog jau jų nėra. Teko visą laiką su jais dirbti ir bendradarbiauti. Jie telieka nepamirštami ir tezydi pavyzdžiu visiems laikams ir visiems jauniems žurnalistams, kurių neį darba, bet į karjerą žiūri ir nesivadovauja kolegiskumu. Tiems jų pavyzdys tebūna nepamirštamas.

Minint tų trijų savo mylimų kolegų mirtį, tenka neužmiršti ir kitų, išvežtų kolegų, kurių gyvenimas mums nežinomas. O gal ir jų jau nėra gyvų. Tebūna ir jiems nemirštama pagarba ir telieka gyvas darbo, meilės, vienybės bei broliškumo pavyzdys visiems. Jie dirbo, gyveno, ne sau, o tėvynei Lietuvai!

A. Mantautas

Trys žurnalistai kankiniai

PRISIMINUS SIBIRIE ŽUVUSIUS ŽURNALISTUS: DAGELĮ, VALATKĄ IR GUDJURGI

Neseniai teko sužinoti, kad Sibire kankinio mirtimi mirė buvęs Liet. Žurnalistų Sąjungos nariu redaktoriumi: Jonas Dagelis, Jonas Valatka ir Juozas Gudjurgis. Jie išvežti pirmojo bolševikų okupacijos 1941 m. birželio mėn. 15 d. iš Kauno, kada vyko lietuvių masinis vežimas į Sibirą. Tuo metu Liet. Žurn. S-ga neteko apie 40 savo narių. Tai labiausiai paliesta organizacija, o buvo numatyta likviduoti visus lietuvius S-gos narius, ką pasakoja — karui prasidėjus rasti dokumentai.

Jonas Dagelis, gimęs 1900 m. Panevėžio aps., Raguvos. Mokėsi Raguvos, Panevėžio ir Dotnuvos Žemės ūkio Akademijoje (tuomet vadinosi Technikumas), kur įsigijo miškininko diplomą. Bet jam miškininkauti neteko. 1924 m. atvyko į Kauną, kur pasirinko studijuoti Liet. Universitete sociologiją, pedagogiką, psichologiją. Kurį laiką lektoravo Aukš. Policijos mokykloje, Karo Mokykloje. Iš pat mažens, dar iš gimnazijos laikų, jis buvo suaugęs su visuomenine veikla, nes buvo aktyvus ateitininkas. Universitete jį matome Studentų Ateitininkų S-gos Valdyboje,

einant į pirminko ir kitas pareigas. Dirbo ir Studentų Atstovybėje. Be to, įtraukia ir į Ūkininkų Sąjungos veiklą, lieka išrinktas valdybos nariu ir ilgamečiu „Ukininko“ redaktoriumi. Spaudoje pradeda rodytis jau 1923 m. „Laisvėje“, „Ukininke“, „Ateityje“ ir karinėje spaudoje, straipsniais, aktualijomis. Buvo išrinktas į III-į Seimą nuo Ūkininkų S-gos. Be to, buvo aktyvus Lietuvos Šaulių S-gos narys ir nuo 1928 m. Liet. Žurn. S-gos narys. Dalyvavo 1923 m. Klaipėdos sukilime. Paminėtina, kad tuomet beveik visa Panevėžio gimnazija dalyvavo Klaipėdos sukilime, turėjusi ir nemažai aukų. 1932 m. klausio teisę ir baigia, bet praktikuotis daug neteko, nes įtemptas spaudos darbas nedavė atitrūkti. Dar paminėtina, kad jis buvo vienas re-

daktorių humoro ir satyros žurnalo „Ylos“, kuriame kolektyvo nariais buvo žurnalistas J. Vaidelis ir dipl. teis. J. Januška. Dagelis gabus žurnalistas, geras lietuvis ir, kas svarbiausia, ne fanatikas, ne trumparegis ir pavyzdys šių laikų ateitininkams. Jis sugyveno su visais ir visų srovų žmonėmis ir buvo visų mylimas. Tokie patys ir žemiau du minimieji, kurie lieka niekad nepamirštami.

Jonas Valatka irgi panevėžietis, gimęs bene 1898 m. Mokėsi Panevėžyje, kiek Dotnuvos Technikume ir agronomo mokslus baigė užsienyje — Vokietijoje, Olandijoje. Grįžęs buvo vienos žymios užsienio firmos atstovu Lietuvoje. Dalyvavęs ir Klaipėdos sukilime. Buvo Ūkininkų Sąjungos narys, net ir valdybos, ir išrinktas į Seimą nuo Ūkininkų S-gos. Kurį lai-

Apversta valtis

NELĖS MAZALAITĖS-KRUMINIENĖS NOVELĖS

Apversta valtis — tai jūro ištikusios audros pasėka. Simboliškai kalbant, ta audra yra žmogaus širdies bangavimas, ir stipriausias to bangavimo pasireiškimas — meilė, nelaiminga meilė, kaip ją mums čia rašytoja vaizduoja. Jos novelėse ir randam tuos du pagrindinius motyvus — meilės ir karo — šiuo atveju bėgimo nuo jo — išgyvenimus.

Pirmosios šešios šio rinkinio novelės, kurių romantiškiausia ir kiek ilgiau išėsta yra „Saulė“, vaizduoja išimtinai meilės gyvenimą iš prieškarinės mūsų būties. Jos, rodos, bus ir rašytos seniau. Dėl to jau dabar skaitom jas kaip anų, nutolusių dienų atsiminimus, tiek juose randame laiko bei erdvės tikrąybę. Nenuostabu, kad rašytoja savo novelių rinkinį pradeda pasaka „Baladė apie akmenį“, kurios centre stovi širdis, ir tai labiausiai nuo laiko ir erdvės atitruktas pasakojimas.

Meilės tragizmo raudonu siūlu tiesiasi per N. Mazalaitės novelės. Tą tragizmą daugeliu atvejų išsukia edipinis kompleksas, pvz., meilė dviems broliams, kaip tai matom „Saulėje“. Kai toj novelėje skaitom žodžius: „Jeigu aš ką nors apverkiu — tai yra — kad tu man esi tiktai kito panašumas, tu, kuris esi puikiausias iš vyrų“ (p. 64). Tą psichologinį, „panašumo“ motyvą randam ir visuotinėje literatūroje, pvz. pas danų rašytoją G. Jacobsen. „Sniege“ šis edipinis kompleksas susijęs su aiškia dorine degeneracija. „Kaukėse“ otiškas pavydas eina išvien su nuslėpta meile. Gal blankiau šis motyvus bus parodytas „Balandžio paukščiuose“, kuriuos galėtume vadinti eiline prieškarinių laikų meilės nuotrupa. Tik „Devyniuose baluose“ rašytoja iškilo iš meilės tragizmo parodydama, kaip moralinė kova, vis dėlto, gali baigtis ir pergale.

Net ir sekančiose septyniuose novelėse (nors ne visoms joms šis vardas tinka), kurių siužetai imti iš paskutiniojo mato išgyvenimų, to edipinio komplekso, kad ir ne meilės reikalus vaizduojant, randame. Tokia yra „Kiškių lanka“: „Medicinos studentas Jonas guli parapijos kapinėse, kai jo dvynis brolis išbėga su priešais, su tais, kuriems vergavo“ (p. 135). Bet tai tik įžanga, o pabaigoje — tėvas nužudo sūnų, išsigimusi, pasidavusi, bet vis dėlto ne tyčia, o iš edipinio hildebrandinio motyvo išeinant. Pagaliau ir „Odisejaus lankė“ to komplekso randam: tik ten reveliacija žmonos ir vyro nusikaltimų, likimui juos perskyrus, nėra, berods, visur pakankamai psichologiškai pagrįsta: vyro nusikaltimai daugiau teorinei atiteizei paimiti.

Bet vis dėlto šiuose dalies vaizduose randame tikrai nusikaldrintos meilės pavyzdžių, kaip tai matyti „Tilte“ ar „Dainoj vandenij“: meilė visai kito pobūdžio, kito atspalvio, be painiojančio komplekso. Pagaliau randam čia ir porą dalykėlių iš partizanų gyvenimo: tai „Kūčių vakarienė“ ir „Kadugių šaka“. Jie parašyti su tikrai deramu pietizmu, nors siura amplitude mažiau gyvenimo orbitos teatskleidžia.

Kad ir nedaug motyvų savo novelėse bei vaizdeliams imdama, N. Mazalaitė-Kruminienė juos bent formaliniu atžvilgiu, meniškai daug laimėdama, atveria. Tiesa, ji neiškyla ypatinga novelės architektūra bei konstrukcija, nes jai už vis svarbiau pasakojimas, pasakos vaizdavimo eiga. Estetinis vaizdavimo būdas ir pasakos stilius rašytojai būdingi. Ji nedaug mums teduoda lietuviškos būtovės (veikėjai daugiau iš miesto), nedaug rasi vietų, kurios kalbėtų apie „girgždančius naginių žingsnius“, bet rasi vietų, kurios tave iš

tikrovės, vien stiliaus priemonėmis kelia į meno pasaulį: „Norėčiau padovanoti tau jungtinių drabužių iš baltų debesų ir tikras žvaigždės“ (p. 63) Tiesa, tai yra iš romantinės novelės, bet pagrindė turinčios gan realų gyvenimą. Kitur vėl menl kokio nors neoromantinio poeto pasisakymo būdą: „Galėčiau šaukti: mano siela yra kaip rankos, ištiesios ir užkalta karštą. Ir nedarau nieko, tik taiti stoviu paprastai prie lango“ (p. 57).

Aplamai gi imant, N. Mazalaitės novelės gausios švelnaus lyrizmo, nepaisant jų tragiškos išieigos. Kitur randi tikros lyrikos beletristikoj: „Ir skamba saulė, oras ir miškas“ (p. 62). Pasakos stiliui pastiprinti, lyrizmui išlekti rašytoja vartoja ir jai būdingą sintaksę: „Tačiau praveria akis, žalsvas akis praveria, ji, ir ten mato ji jos širdį, ir ta širdis yra jis pats“ (p. 186). Tai teikia, žinoma, sugestyviai ir stipriai.

Jei jau negalėtumėm reikalauti iš rašytojo, ko jis nedavė (sakysim, kaimo būtovės), tai bent galėtum reikalauti, kad jis neitų į kraštutinumą, ir kurį traukia kaip į sukūrį, sakysim, ir pesimizmą, dažniausiai gimstantį iš tragiško vaizdavimo būdo. „Viskas yra niekas, viskas melas, argi mes nekaltėjome taip?“ (p. 4). Rašytojo tikslas būtų daug ką kelti į saulę, ir aukštį, o melą ir klastą degraduoti ir jų vietą. Dorinė kova mus žavi „Sniege“ (tik ji šilčiau turėjo būti pavaizduota), lygiai kaip motinos meilė „Kiškių lankoj“ ar dvasinis katarziz (apsivalymas) „Savonarolij“. Šių motyvų praplėtimas tiek pat vaizdavimas, kaip ir geras estetinis vaizdavimo būdas (neoromantinė novelė). Lyrizmas tiek pat mielas, kiek ir pesimizmas — sunkus.

A. Tyruolis

Naujos knygos ir leidiniai

MAP OF LITHUANIA — LIETUVOS ŽEMĖLAPIS. Inž. Jono Gudžio darbas. Formatas 70x50 cm. Atspausintas gilia spauda žalia spalva. Kaina 1,50 DM. Autorius ir leidėjas Inž. Jonas Gudis, (13b) Kempton (Allgäu), Litauisches Lager, P.O. Box 229.

Zemėlapis yra labai patrauklios išvaizdos, apima 1920 metų Suvalkų sutarties sienas su Klaipėdos kraštu. Didensnių miestų ar žymesnių vietovių nupieštos emblemos, charakteringi pastatai bei vaizdai. Tuo atžymėtos lankytinos Lietuvos vietos. Mokyklose jis tinka naudotis per Lietuvos istorijos pamokas. Autoriui būtų galima papriekiaštauti, kad jis neparodė jame tos Rytprūsių dalies, į kurią yra reiškiama mūsų istorinės pretenzijos.

Juozas Ambrazevičius, LITERATŪROS TEORIJĄ. Poetika. Vidurinėms ir aukštesnėms mokykloms. Rotatoriškai atspausinta iš antro leidimo. Išleido Lietuvių Gimnazija Scheinfelde. Din A 4 formato, 80 psl., kaina 2,- DM. Užsakymus siųsti: Litauisches Gymnasium, (13a) Scheinfelde.

Tomas Vaižgantas, PRAGIEDRULIAI. Vaižganto raštų pirmas tomas: GONDINGOS KRASŲS; Leidinio pradžioje autoriaus atvaizdas ir A. Merklio įvadas: „Vaižgantas ir Pragiedruliai“. Išleido su karinės valdžios leidimu knygų leidykla „Aistia“, Kassel-Mattenberg. Viršelį piešė dail. St. Neliubys. Knyga 160 psl., kaina 3,- DM.

Tihmer Toth, JAUNUOLIO BŪDAS. Vertė Antanas Maceina. Šio

vertimo pirmasis leidimas pasirodė 1931 m. Marijampolėje, gi ši, antrąjį, leidimą išleido Sv. Sosto Deleгатūra Lietuviams Kirchheime 1948 m. Vertimo kalbą patikslino V. Kulbokas. Viršelį paruošė dail. V. Ratas. 120 psl., kaina 2,- DM.

Kaip patirta, šia jaunuoliams skirta knyga Sv. Sosto Deleгатūra pradeda visą seriją knygų jaunimui. Knygų rinkoje greitai pasirodys „Jaunimo kovos“, „Jaunuolio mokslas“, „Jaunuolio religija“ ir specialiai mergaitėms M. Pečkuskaitės-Satrijos Raganos „Rimties valandėlė“. Tai sveikintinas užsimojimas, nes tremties jaunimui labai reikia pedagoginio turinio knygų. — Knyga „Jaunuolio būdas“ pailiustruota gražiais lietuviškais paveikslais.

Julius Kaupas, DAKTARAS KRISTUPAS PRAGARE ir kitos nemažiau įdomios pasakos, surašytos slaptose Kauno miesto kronikose. Išleido Povilo Abelkio lietuviškų knygų leidykla 1948 m. Freiburge. Ilustravo Adolfas Vaičaitis. Atspausdinta 3.000 egz., jų 100 egz. numeruoti su viena iliustratoriaus autolitografija. 190 psl., kaina 4,- DM.

Pranas Razminas, GIRIŲ ERELIALI. Fragmentinė apysaka. Rotatoriškai išleido „Giedra“, Kassel-Mattenberg. Viršelį ir iliustracijos dail. I. Ralkevičiūtės. 94 psl., kaina 2,20 D.M.

Juozas Svaistas, PASKUTINĖ KARTĄ TAVE KLAUSIU. Romanas. Viršelį dail. P. Osmolskio. Liudo Vismanto leidinys, 1948 m. Würzburg. Tiražas 3.000 egz. 169 psl. Kaina 10,- markių.

Iš prez. Roosevelto darbų su Stalinu

TEHERANO KONFERENCIJOS KLAIIDOS

Amerikiečių žurnale „Coolier's“ prezidento Roosevelto artimiausias asmeninis patarėjas p. Harry Hopkins skelbia slaptus dokumentus. Čia duodame vieną ištrauką, kuri buvo atspausdinta Daily Mail dienraštyje.

Prezidentas Rooseveltas po jo pirmojo pasikalbėjimo su Stalinu trijų didžiųjų Teherano konferencijoje tvirtai tikėjo, kad Rusija įrodysianti „paklusnų ir bendradarbiaujančių pokarinio pasaulio taikos palaikymą“. P. Hopkins štai ką rašo iš Teherano konferencijos:

1. Maršalas Stalinas pasakė, kad jis „asmeniškai palankiai“ žiūris į Britų imperijos praplėtimą po karo, ypačiai aplink Gibraltarą tų sričių, kurios dabar valdomos Franco Ispanijos.

2. Prezidentas Rooseveltas paprašė maršalą Staliną suteikti JAV Sibiro pajūrio provincijoje bazes 1000 sunkiųjų bombonešių Japonijai pulti.

3. Buvęs prezidentas sugestionavęs, kad Vokietija po pralaimėjimo būsiant padalyta į penkias autonomines valstybes.

„Kada Churchillis užklauses, kurios teritorijos dominis Rusija ateityje, tai maršalas Stalinas atsakė:

„Nėra reikalo šiuo metu kalbėti apie bet kokius Sovietų nūrus — mes pakalbėsime, kai laikas ateis.“

Dėl būsimosios Vokietijos suskaldymo į penkias autonomines valstybes turėta galvoje toks planas: 1) Hanoveris ir šiaurės vakarai, 2) Prūsija, 3) Saksonija ir Leipcigo sritis, 4) Hesse, Darmstadt, Hesse-Kassel ir pietinė Reino sritis, 5) Bavarija, Badenai ir Württembergas.

Kiello kanalas, Ruhero sritis ir Saaras būtų tarptautinės kontrolės žinioje.

P. Hopkins, sumuodamas prezidento Roosevelto reakciją į savo pirmąjį susitikimą su maršalu Stalinu, rašo:

„Jis dabar tikrai jautė, kad naudodamas savo paties sąlygas, maršalas Stalinas buvo prieinamas, nežiūrint jo trukdančios taktikos ir jo ciniškos pažiūros į mažųjų tautų teises.“ (Ja)

TEISINGAS ŽODIS DP VARDU

Zenevoj, JT Ekonominėje ir Socialinėje, Norvegijos atstovas dr. Carl J. Hambro, kaip rašo The New York Times, kritikavo imigracijos sąlygas, kurios iš tikrųjų priverčia 200.000

luošių ar pasenusių asmenų likusių gyvenimo dalį praleisti Vokietijoje, kalėjimiškoje ir nesvetingoje stovyklų atmosferoje.

„Visai tikra, kad tie, kurie užsispiria, kad mes turime prisidėti prie šių dviejų diktatorių terorų nekaltų aukų, pabrėžia ekonominę

naudą mums iš jaunų ir apmokytų darbininkų. Tačiau mes netikime, kad amerikiečių masės nenorėtų dalyvauti pagalboje tiems, kurių vienintelis nusikaltimas yra jų religija ar laisvės meilė... Bet rezultatai yra aiškūs. Mes suteikiame per mažą paramos tiems, kurie jos daugiausia reikalingi. Ir tuo būdu leidžiame save karčiai kritikuoti svetimiems, kurie patys neturi jokio humanizmo ir duodame progą mus kaltinti pačiu šurkščiausiu būdu.“ (NYT/m.)

Įvairios žinios

● Pabėgęs Jugoslavijos gener. maj. Pero Popivoda, aviacijos virš. pav., kreipėsi per Maskvą „Pravda“ į Jugoslavijos kariuomenę ir komunistus, kad jie priverstų Jugoslavijos vadus atsisakyti nuo užimtos pozicijos arba jėga juos nušalintų.

● Projektuojama užblokuoti Berlynui gabenai lėktuvais iš už 200 mylių išvilius pietus. Šis projektas, kaip HTB praneša, jau svarstomas. Pagal jį būtų sutauptyta nemaža kuro. Laikoma iš Maino universiteto atvykstant maisto gaminimo-konservavimo eksperto M. J. Highlands. Jis čia išbus 3 mėnesius ir studijuos maisto paruošimo galimybes milijonams alkanių berlyniečių. Taip pat svarstoma vandeninių produktų dehidracija. (NYHT)

● JAV kelėta savo laivyno navigacijos taktika. Dabar JAV pasilieka tik vieną kovos laivą — Missouri, ant kurio buvo pasirašyta karo paliaubos su Japonija. Bus suintensyvinamas apmokymas povandeniniais laivais, lėktuvnešiais ir naikintuvais. Aktyvioje tarnyboje bus 22 lėktuvnešiai. Ypač bus suaktyvinta veikla prieš povandeninius laivus. (R)

● Prancūzijos komunistų partija išleido aplinkraštį, kuris nešojamas komunistams į butus, nes partijos organas „L'Humanité“ patekęs į didelius finansinius sunkumus. Aplinkraštyje raginami partijos nariai nusipirkti už 30 frankų specialias įėjimo į parodą korteles, už kurias gautos lėšos eis laikraščio naudai. Laikraštis, kaip ir visa laisvoji spauda, turis sunkumų. (NYHT)

● Slovakijoje buvo nuteista 41 asmuo nuo vieno mėnesio iki 2 metų sunkiųjų darbų už priešydiškas demonstracijas Bratislavoje. Demonstrantai puolė žydų ligoninę, išaužė langus ir sunaikino baldus. (R)

● 1947 m. JAV tautos ūkio pajamos siekia 190 milijardų dolerių, kurių vienam asmeniui Amerikoje tenka vidutiniškai 1.323 doleriai, kai 1946 m. teko 1.213 dol., arba 9% mažiau. Nevados gyventojams vidut. teko po 1.842 dol., t. y. daugiausia, nes čia dominuoja kviečių auginimas. Žemiausios pajamos per asmenį buvo Missisipi: jos siekė tik 659 dol. (UP)

● JAV vadovaujantieji kariniai pareigūnai paskelbė, kad esą susitarta, jog sausumos, laivyno ir aviacijos kariuomenės bendradarbiausiančios tiek taikos, tiek karo metu. Gynybos ministris pareiškė, kad kartu būtų aptarti „strateginiai klausimai, ypač dabartinė tarptautinė padėtis“. Po šio susitarimo, kaip nurodė Forrestal, kiekviena ginklų rūšis gali kreiptis į kitą ginklų rūšį ir prašyti pagalbos, jei iškyla reikalas. (AP)

● 750.000 Lenkijos vaikų iš J.T. tarptautinio vaikų bėdos fondo gaus kasdien po 350 kal. papildomo maisto. Specialus maisto priedas teikiamas 57.000 maitinančioms ir laukiančioms motinoms. (UP)

● Amerikos pasiuntinybė atsiskė D. Britanijos Canterbury dekanui dr. Hewlett Johnson duoti įvažiavimo

vizą, nes jis laikomas raudonu. Ji norėjo vykti Amerikon ir ten amerikiečių-sovietų draugiskumo draugijo je skaityti paskaitą. (HTB)

● J.Tautų generalinis sekretorius Trygvie Lie paprašė 1949 metų biudžetui 8.367.397 svarų. 1948 metų biudžetas buvo 250.000 svarų didesnis. Didžiausią išlaidų dalį sunaudoja Lake Success. (AP)

● Europos parlamentinės unijos kongresas vyksta rugsėjo 1-4 d Šveicarijoje, Interlaken, kur pakviestas W. Churchill padarys pranešimą. (AP)

● JAV aviacijos vadovybė atidarė didelę centrinę oro tvirtovių B 29 taisyms. Didžiausią išlaidų dalį sunaudoja Lake Success. (AP)

● Suomijos komunistų partijos generalinis sekretorius Ville Pessi ir parlamento narys komunistas išvyko į Maskvą persižvelgti instrukcijų Suomijai tvarkyti.

● Čekoslovakijoje komunistinis režimas vėl įveda 6 darbdienių savaitę, darbo laiką. Tam pritarė ir profesinės sąjungos. (AP)

● D. Britanijos generalinio štabo viršininkas feldmaršalas V. Montgomery vėl lankėsi Vokietijoje ir inspektavo britų okupacinę kariuomenę. (R)

● Australijos tautinės aviacijos generalinis vedėjas pranešė, kad kelių savaičių būvyje bus kas mėnesį pradėta gabenai po 600 emigrantų lėktuvais į Australiją. Kas mėnesį iš Paryžiaus į Sydnejų bus padaroma po 12 skridimų. (AP)

● J.Tautų Socialės ir Ekonomikos Tarybą, posėdžiavusi Zenevoje 6 savaites, baigė savo darbą ir kitą posėdį turės ateinančiais metais.

● Australija gabenasi vokiečių mokslininkus ir technikus, reikalingus pėkariniam atstatymui. 18 asmenų jau nuvykę, kiti vyks vėliau.

Mokyklų vadovų, mokytojų ir tėvų dėmesiai

Artėjame prie to momento, kai visi išsisklaidysime po platuji pasaulį, kur lietuviška knyga ar vadovėlis taps didele brangenybe. Lietuviškai knygos išgityti privalome išnaudoti palankias galimybes dabar. Mokyklų vadovai ir mokytojai, paraginkite vaikus ir vaikų tėvus, o tėvai suraskite vieną kitą markę lietuviškai knygai.

Zemiau pateikiamas sąrašas reikalingiausių vadovėlių ir knygų, kurias pigiomis kainomis galima išgityti, kreipiant užsakymus „Mūsų Kelio“ adresu:

1. Esmaitis, GYVOJI GAMTA ir ŽMOGAUS KŪNAS . . . 2,- DM
2. „ Negyvoji GAMTA . . . 1,50 „
3. „ GEOGRAFIJA: Lietuva. Svetimi kraštai. Žmogus ir žemė. Zemė pasaulio erdvėje . . . 2,50 „
4. K. Cibiras, LITURGIKA . . . 2,50 „
5. H. Herlitas, ANGLŲ KALBOS VADOVĖLIS . . . 4,- „
6. P. Andriūšis, ESPERANTO VADOVĖLIS . . . 0,80 „
7. F. Kirša, TOLUMOS. Poezija: a) paprastam popieriuje . . . 3,- „
b) geresniam popier. . . 4,- „
c) su aut. ir dafl. parašais . . . 4,- „
8. Vyt. Alantas, DRAMOS VEIKALAI . . . 1,20 „
9. VYDŪNAS. Leidinys jo 80 m. amž. sukakčiai paminėti . . . 1,50 „
10. Esmaitis, ISTORIJA: Senų senovė. Lietuvos istorija. (kaina nežinoma, baigiama spausdinti)

Patariama užsisakyti grupėmis, nes užsisakantiems pavieniai bus prikaitymos ir persiuntimo išlaidos, maždaug 30 pf. už knygą. Užsakantiems nemažiau 10 egz. vienos rūšies knygų, duodama 10% nuolaida.

Skelbimas Nr. 48

Zemiau išvardinti ieškomieji arba jų likimą žinantieji yra prašomi atsiliepti C/Kartotekon per savo LTB komitetus, kartu nurodant šio skelbimo (bet ne laikraščio) eilės numerį ir įdedant reikiamą kiekį pašto ženklų atsakymui apmokėti.

709. Petkevičius Jonas iš Raudonųjų; Eglis Harry; Indrišūnaitė Konstančia; Jankauskas Jonas (gyvenęs Papinghausen).

710. Miss Ona Raulinaitė, 18 Stag St., Brooklyn 11, N.Y./USA — prašo atsiliepti gimines, kilusius nuo Veiverių.

711. Mr. Jonas Protapas, 3409 S. Leavitt Street, Chicago 8, Ill./USA — prašo atsiliepti Petrés Ruibenės vaikams; Telesforą, Fabijoną, Kleopą, Antosę; Gene.

712. Mr. Martin Bistreski, 919 Seede Ave., Baltimore 29, Md./USA — prašo atsiliepti Antano Kazakausko vaikams ir Marijoną Bistriskūte.

713. Mrs. Alice Dargelis, 46 Lincoln St., Nanticoba, Pa./USA — prašo atsiliepti Benediktą Masaitį, kilusį nuo Čekiškės.

714. Mrs. E. Simkus, 170 1/2 Washinoto Str., Worcester 4, Mass./USA — prašo atsiliepti savo sūnus: Antaną iš Šiaulių ir Kazį iš Mažeikių.

715. Mrs. Antose Rasimavičius-Leonavičiūtė, dabar gyvenanti Kanadoje — prašo atsiliepti savo gimines Leonavičius bei Rasimavičius.

716. Gauti iš JAV pasai šioms asmenims: Jonui Milčiūnui, Domui Butčiui, Valerijonui Jasui, Onai Kumpieni, Onai Karanauskieni, Kazimierui Karpavičiui ir Teresei Gaižauskienei, gyvenusiems Liebenau.

LTB C/Kartotekos Vedėjas

P.C.I.R.O. PAIEŠKOJIMŲ ĮSTAIGA. AROlsen prie KASSELio.

ieško šių asmenų:
85. Block Mere Glale, gim. 1926 m. Sudarge, pask. žinia iš konc. stov. Buchenwald; Blom Albert, 45-50 mt., pask. žinia iš Hohenberg, Krs. Schrötersburg; Brin Berta, pask. žinia iš Vištyčio mst.; Vilkiaviškio apskr.; Fain, 20 mt. pask. žinia iš Šiaulių, išgabentas nežinoma kryptimi; Brom Zeleck, 58 mt. turėtų būti kurioje nors DP stovykloje. Vokietijoje;

Broschat Helmut, gim. 1941 m. Pyritz, pask. žinia iš Rügen salos, Pomeranijoje; Broschat Lene, gim. 1914. 8. 8 Kriceviškėje (?), pask. žinia iš Rügen salos, Pomeranijoje; Brusgas Jurgis; gim. 1915 m. Panevėžyje, pask. žinia iš Vokietijos; Bujokienė Kazimiera, gim. 1917. 11. 4 Panevėžyje, pask. žinia iš Panevėžio; Boredkav Vita, gim. 1896. 5. 22 Kaune, pask. žinia iš Münchens; Černiakov Judel, 37 mt., gimęs Kaune, pask. žinia iš Münchens; Berelowitz Chaim Aaron, gim. 1914 m. Kražiuose, pask. žinia iš repatriantų stovyklos Feldafing, Obb.; Chasman Solem, 18 mt., gimęs Kurkliuose; Chasman Rachel, 40 mt. Kurkliuose; Chasman Icik, 40 mt. gim. Kurkliuose; Chasman Josef, Ch. 12 mt., gim. Kurkliuose; Chatz Benno, gim. 1885. 1. 30; Chatz Eva, gim. 1936. 5. 14 Charleroi; Chatz Joseph, gim. 1932. 7. 14 Charleroi; Chein Boris, gim. 1887, Gstod (?), pask. žinia iš Vilniaus.

LTB C/Kartotekos Vedėjas

KREIPIMASIS Į KNYGŲ LEIDYKLAS IR TAUTIEČIUS

Bremen-Grohn'o Emigracijos stovykloje daugybė lietuvių turi ilgesni laiką laukti transporto.

Todėl labai prašyčiau visas Knygų Leidyklas ir Tautiečius siuntinėti čia steigiamam knygynėliui naujas ir atliekamas knygas, kad pravažiuojantieji lietuviai galėtų kultūringai laiką praleisti. Knygas siųsti šiuo adresu: Rev. Vlaclovas Sarka, (23) Bremen-Grohn, IRO Transit Camp, Church.

Iš anksto tariau nuosirdų ačiū!

KUN. VACL. ŠARKA

Skelbimas

Lietuvos Skautų Brolijos Vyr. Skautininkui išakius, remiantis skautų ekonominiu nepriklikiu, Tiekimo sk. nustatomos šios

KAINOS.

Skautų Aidas, pradėtas 1946. 6 nr. iki 1948. 4 nr. — visi po 0,50 DM; 5/6 nr. kaina 1,- DM; Skautų Vadovui 1,-; Laužas lipešnojant 1,-; Kaip vesti skiltį — 30 pf.; Skautybė mergaitėms I ir III dalis — po 1,-; Kun. Ylos maldaknygė — 0,50; Kėlionė į Lietuvą — 1,-; Taikos Rytojū — 1,50; Skautiški atvirukai — po 0,05; Šiaurės Pašvaistė, gaidos — 2,-; Išakymai, Skautiški įstatai, Baden-Powell, Sv. Kazimiero ir kiti paveikslai — po 0,50; 3000 žodžių prancūziškai — 0,50; Bhagavad Gita — 1,-; Tremtiniams žinotini adresai — 0,50; Mažas gyv. namas — 0,50; Bloknotėliai — 0,50.

KITOS KNYGOS:

Pragiedruliai — 3,-; Vydūnas 1948 — 1,50; Paskutinį Kartą Tave Klausiu — 2,50; Mažųjų Dienelės — 1,80; Jaunuolio Būdas — 2,-; Vokiečių k. skaitymai — 2,50; Anglų k. skaitymai — 3,-; Europos Geografija — 3,50; Aperverta Valtis — 2,50; Trys Margi laiškeliai — 1,50; Algimantas I dalis — 3,50; Nullis ir Begalybė — 2,80; Dainavos Šalies Padavimai — 2,50; Tauresnio Žmoniškumo Užtekėjimas — 1,50; Žirgonė ir Gallė — 2,-; Sv. Istorija — 2,50; Praktiškoji Daržininkystė — 5,-; Žingsniai 12-14 nr. — po 1,80; Juodoji Katė — 0,50; Baltijos Pašto ženklų katalogas — 3,-; Naujasis žmogus 1 nr. — 1,50; Lietuvos žemėlapis — 1,50; Daili Sau-

lutė — 2,-; Saulutės pask. 3 nr. — po 1,-; Litauen, Antlitz eines Volkes — 8,-.

Minėtų leidinių ekspediciją atliekama Vokietijoje ir visose vakarų valstybėse.

BE TO, TAUTINIŲ STOVYKLŲ DALYVIAMS:

Drobinis stovyklos trikampinis ženklas 1,-; metalinis ženklas 1,-; miniatūrinės rūtėlės ir lelijos, vyčių ž. — 1,50; rūtėlė balta ir žalia — po 1,50; vilkiuko — paukštytės ž. — 1,20; metinės žv. — 0,90; Jamboree gairėlės — 3,-; skiltims gairėlės — 2,-; Lietuvos Vytiš — 0,50.

Skautiškos spaudos užsisakiusiems už 50,- DM nuolaida 10%. Taip pat ir visiems platintojams.

L.S.B. Tiekimo sk.

(21a) Augustdorf, Scoutpost.

„Mūsų Kelio“ prenumerata tik 3,- DM mėn.

Mažoniai pranešame mielų tautiečių dėmesiai, kad mėnesinė „Mūsų Kelio“ prenumeratos kaina, nebojant j tai, jog duodamas plačios apimties laikraštis, ir rugsėjo mėnesiui palieka ta pati, t. y. tik 3,- DM. Patariama laikraštį ne pavieniais numeriais pirktis, bet prenumeruoti visam mėnesiui ar ilgesniam laikui iš karto, nes tuo būdu pigiau ateina.

Kas skaito „Mūsų Kelią“, tas visada yra tiksliai ir išsamiai informuotas įvairiuose pasaulinėse politikos klausimuose, nes neapsibrėžiama vien tik trumpų politinių žinių paskelbimu. Lietuviškosios kultūros reikalai ir pasaulio bei tremtinių lietuvių gyvenimas „M. Kelyje“ irgi randa daug vietos. Jame pateikiama išsami ir tiksli informacija ir emigraciniais klausimais.

Kartu prašoma neatsiteisusiųjų paskubėti atsilyginti už praeitą laiką ir tuojau pratęsti prenumeratą tolimesniai laikotarpiui.

MUSŲ KELIAS

Išsina trečiadieniais ir šeštadieniais
Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16
Vyr. Redaktorius D. Penikas
Redaktorius Al. Laikūnas.
Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Semi-Weekly. Authorized by EUCOM HQ, Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 208
Circulation 4000.

Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuožūra ir nesunaudotų rankraščių nesaugo.
● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užsąjautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5,- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Pateikimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną pateiktą asmenį po 1,- DM. ● Už skelbimus ir paieškojimus pinigai siūsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio gražinimai vengtini. ● Prenumeratos mokestis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis vienam mėnesiui 3,- DM, už sienyje dvigubai.
Paskiro Nr. kaina 0,40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

BALFas sustiprino savo akciją

RUGSĖJO 1 D. PRADEDAMAS DIDYSIS PINIGINIS VAJUS • AFFIDAVITAI NEBEREIKALINGI • KIEKVIENAS IMIGRUOJANTIS Į JAV TREMTINYS PRIVALĖS TURĖTI BUTO IR DARBO GARANTIJA

Per Amerikos lietuvių spaudą ir aplinkraščių visuomeninems organizacijoms bei pavieniams asmenims BALFas ragina gėlbėti lietuvius tremtinius. Viename tokių aplinkraščių rašoma, kad lietuvių tremtinių skursta stovyklose apie 60.000 asmenų, kurių dalis jau septyneri metai ištremiti iš savo tėvynės, kiti visi ketveri metai neša tą nelaimę likimo užkrautą nedalia. Pagalbos šaukštas daugiau kaip dešimt tūkstančių lietuvių vaikų, kuriems gresia džiūvos ir kitų ligų pavojus. Konkrečiai pagalbai ir imigracijai vykdyti esančios reikalingos didelės pinigų sumos, todėl prašo visus Amerikos lietuvius parodyti savo dosnią širdį.

— Ačiū Dievui, — rašo BALFas savo viename aplinkraštyje, — Amerikos Kongresas priėmė įstatymą, kuriuo numatoma per dvejis metus įsileisti Amerikon 205.000 tremtinių. Pagal jį lietuvių į šią šalį gali atvykti apie 20.000 žmonių. Tikimasi, kad nuo šių metų lapkričio mėn. jau pradės atvykti kas mėnuo po apie 1.000 lietuvių. Būtinai reikės juos sutikti prie laivo, suteikti jiems pirmąją pagalbą ir nugabenti į numatytą apsigyvenimui vietą.

— Neatidėliojant mums reikės siųsti į Europą du ar tris įgaliotinius, — rašo toliau aplinkraštyje, — kurie teiktų lietuviams pagalbą, atliekant emigracinius formalumus... Tokiu būdu BALFo darbas yra žymiai padidėjęs... Atsižvelgiant į visa tai, nuoširdžiai kreipiamės kėnčiančiųjų tremtinių vardu į Jus, broliai ir sesės, Amerikos lietuvių, prašydami išiesti galingu ranka saviešiams gėlbėti. Kitos tautos, o ypač žydai, labai dosniai remia savuosius. Ir mes nuo kitų tautų neatsilikime. Būkime galingi ir dosni. Už tai Dievas laimins ir šimteriopai atlygins.

Vis gausėjant darbams tremtinių pagalbos bare, BALFas nuo š. m. rugsėjo 1 d. pradeda naują piniginių vajų, kurio talkon kviečia savo skyrius, dvasiškius, spaudą, radiją, parapijas, organizacijas, klubus, visuomenės veikėjus ir visus geros valios ir geros širdies lietuvius. Jų visų sutelktinis darbas ir dosnios aukos suteiks šiam kilniam vajui sėkmę. Visais vajaus reikalais prašo kreiptis į BALFo Centrą: UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERIKA, INC., 105 Grabd Street, Brooklyn 11, N.Y. Ši svarbų aplink-

Trieste nėra ramu

Trieste, kaip informuoja IPK, vėl pastebima nervingumo ženklų. Po laikinai trukusios tariamos ramybės vėl prasideda streikai. Tiesa, šiuo metu Trieste vakarų zonos komunistai (kominformui palankūs) yra aprikti, tačiau vienose pusėse pusėje demonstruoja italai, o kitoje — Tituli palankūs slavaiškieji komunistai... O kiekviena demonstracija šitime širšiu lizde ramiai nesibaigia. Griežtai priešingiems politiniams temperaments atvėsinai saugumo organai dažnai turi griebtis ir griežtų priemonių. Neretai šiam karščiui atvėsinai nepakanka visų 10-ties sąjungininkų policininkų panaudojamų gaisrininkų švirksčių, ir neramumų balanse atsiranda žuvusiųjų ir sužeistųjų grafos. Šiuo metu pasaulinės spaudos antraštėse Trieste vardas nemirga, tačiau Istrijos pusiasaly, šitime Europos širšyne, ir dabar nėra nė kiek ramiau.

Po kelių savaičių — rugsėjo 15 d. — sukanka metinės, kai Triestas buvo pakrikštytas laisvuju miestu. Maždaug du penktadalius viso ploto — šiaurinę dalį su pačiu miestu (zona A) — administruoja anglosaksai, o pietinė dalis (zona B) su siauru ruožu Istrijos pakantėje yra Jugoslavijos valdoma. Visas laisvasis miestas apima 625 kv. km., kur gyvena 360.000 žmonių.

Šiandieną Trieste kiekvienas penktas gyventojas yra bedarbis, o beveik kiekvienas — nepatenkintas. Nepa-

rašti pasirašo visa BALFo Valdyba su pirmininku kun. Dr. J. B. Končiūni priešakyje ir 13 Direktorijų.

BUTAS IR DARBAS — PAGRINDAS TREMTINIAMS EMIGRUOTI Į AMERIKA

Kitu aplinkraščiu BALFas informuoja amerikiečius lietuvius, koku būdu jie gali padėti tremtiniams atvykti Amerikon. Jame rašoma, kad Amerikos Kongreso priimtą įstatymu vykdyti prezidento paskirtoji komisija rugpjūčio 13 d. prisaikdinta ir ji jau oficialiai pradėjusi eiti pareigas. Su DP imigracijos Komisija esą jau BALFo susitarta, kad

pasizadant tremtiniui duoti butą / ir pagėlbėti jam surasti darbą,

pakaks tik užpildytus atitinkamus blankus pasirašyti, parašų tvirtinti pas notarą nereikės. Kurie tremtiniai

yra gavę affidavitus, tie taip pat turės dar gauti butui ir darbui garantijas. Neturintieji Affidavitų, jų ir nebūsią reikalingi, pakaksį vien tik buto ir darbo garantijos.

Jau išvykusieji tremtiniai į Angliją, Kanadą, Australiją, Pietų Ameriką ar kitur šiuo imigracijos įstatymu negalėsį pasinaudoti, nes jis priimtas specialiai tremtiniams iš Vokietijos, Austrijos ir Italijos išvežti. Atvyksiančiųjų 40% turi būti iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir rytinės Lenkijos. Prūsijos lietuvių, kurie pabėgo ar buvo išvežti į Vokietiją ar Austriją, šiuo įstatymu irgi negalės pasinaudoti, bet užtat jie turi teisę pasinaudoti Vokietijos kvota.

Kaip įstatymas numato, 30% imigrantų privalo būti ūkininkai, dirbę žemės ūky ir norį žemės ūkyje dirbti. Toliau seka namų ruošos darbinin-

kaif, žmonės mokslo įstaigoms, statybininkai ir būtinieji darbai reikalingi asmens. Pirmenybė teikiama atvykstantiems pas gimines iki trečiosios kartos.

Siame BALFo aplinkraštyje nurodoma, jog pirmieji laivai su tremtiniais į Ameriką išplauksį jau rugsėjo mėn. pabaigoje. Tam tikslui esą parūpinti 6 laivai, greitoje ateityje bus padidinta iki 11 laivų.

ČIUPINĖJA RAUDONUOSIUS LIETUVIUS

Kaip rugpjūčio 6 d. „Vienybė“ rašo, Detroito liepos 25 d. buvo suruoštas vietos raudonųjų „spaudos piknikas“, į kurį atsilankė ir saugumo valdininkai. Kai tik pastebėjo, kad šie dalyvius fotografuoja, „piknikautojai pradėjo išsilakstyti, bijodami pakliūti į policijos foto albumą. — Esą neseniai policija krėtė raudonųjų vadų Masytės ir Palevičiaus butus.

JULIJA RAJAUSKAITĖ KONCERTUOJA

Zinoma pianistė Julija Rajauskaitė-Sušienė, tik praėjus metų pavasarį nuykusi į Ameriką ir gyvenanti Brooklyne, jau susidarė sąlygas viešioms koncertams. Kaip „Vienybė“ rašo, apie liepos mėn. pradžią ji buvo pakviesta koncertuoti pas privačius žmones Hopwell mieste, kur buvo susirinkę žymensiu muzikų. Po šio šeimyninio koncerto ji gavo pakvietimą lapkričio 30 dienai Richmond koncertuoti. Stp. Verpenis

Naujųjų DP problema

400.000 PABĖGĖLIŲ ARABŲ IŠVYKUS, IŠ PAGRINDŲ KEIČIASI PALESTINOS TAUTYBIŲ SANTYKIS

Vos spėjo praslinkti nepilni devyni mėnesiai, rašo „Die Tat“, kaip prasidėjo karas Palestinoje, kad galėtų tenai apgyvendinti 100.000 žydų DP, tuo tarpu Jungt. Tautoms išskyla naujas rūpestis — tai 400.000 arabų DP, kurie pabėgo nuo žydų. Si nauja DP problema, pastebi laikraštis išvedžiodamas toliau, buvo savotiška staigmena pasauliui, kuris mėnesių mėnesiais girdėjo šnekant apie būsimą arabų pergale. Tačiau iš tikrųjų, jeigu nebus prieta taika Palestinoje iki prasidėsiančių lietaus perijodo, tai šių nelaimingų aukų mirtingumas padidės katastrofiškai, nebent būtų kas padaryta jiems pagėlbėti.

KAS TIE PABĖGĖLIAI?

Arabų bėgimas iš Palestinos prasidėjo su neramumų pradžia. Pirmieji kraštą paliko turtingesnieji sluogsniai, ypatingai jaunuomenė: didžurčiai pirkliai ir stambieji žemvaldžiai su savo sūnumis, kurie dažniausiai vadovavo karinėms arabų jaunimo organizacijoms, išskubėjo į Egiptą, Damaską, Kiprą, kur jie turėjo savo giminių ar prekybos bičiulių. Sekančią grupę sudarė vidurinis luomas iš Jeruzalės, Haifos ir Jaffos. Jie pasitraukė į Nablus, Hebroną, Transjordaniją, kai tik jų gyventiems miestams ėmė grėsti karo pavojus. Si, palyginti, reliatyvi pas-

tūrinčiųjų išvykimo tendencija virto masiniu bėgimu, kai žydai pradėjo savo ofensyvą. Iš įvairių vietovių dešimtimis tūkstančių ėmė bėgti Palestinos miestų gyventojai, nuo jų neatsilikdami ir kaimiečiai.

Cia pat laikraštis prisimena, kad iš dalies dėl šios bėgimo akcijos esanti kalta ir arabų vadovybė, nesutikusi su Jungt. Tautų pasiūlytu Palestinos padalijimo projektu. Užtat ir dabartinis reikalavimas, kad žydai, praverdami fronto liniją, įsileistų į savo užnugarį 400.000 priešikų, kai nusistačiusių ir grįžti norinčių arabų, žydų administracijai atrodo skaičius susideda iš skirtingų kategorijų. Kilusieji iš JT žydų valstybei pripažintos dalies sudaro labai nežymią mažumą. Jau daug daugiau yra pabėgusių iš tų sričių, kurios JT sprendimu turėjo atitekti arabams, bet dabar žydų užimtos. Bet daug didesnis skaičius, ir tai gal būt pati didžioji pabėgėlių skaičiaus dalis, yra kilę kaip tik iš tų arabiškių sričių, kurios yra žydų dar neužimtos, bet grasinamos.

NĖRA KALBINIŲ IR BIUROKRATINIŲ SUNKUMŲ

Arabų Lyga šioms pabėgėliams šelpiti paskyrė juokingai mažą sumą, po 4 sv. žmogui per mėnesį. Vis dėlto ir tai sudaro per mėnesį per 1,5 mil. sv., nors tenka manyti, kad ne pusė tos sumos nepasiekia vargšų evakuotųjų arabų. Tačiau daug daugiau negu finansinė, arabus spaudžia etnologinė problema. Jeigu šių pabėgėlių problema nebus greitai išspręsta, naujieji DP išnyks kaimyninėse valstybėse, ir arabų bei žydų gyventojų skaičių santykis Palestinoje žymiai pasikeis. Ir tikrai, jeigu Jungt. Tautos greitai nepasirūpins, didelis kiekis pabėgėlių išmirs stovyklose per žiemą, o likusieji gyvi taip pat ilgal nebegyvens stovyklose. Mat, orientaliniai pabėgėliai greičiau ir sklandžiau pasiskirsto juos priimančiuose kraštuose, negu jų likimo draugai Europoje. Svarbiausia, ėa neegzistuoja nei kalbiniai nei biurokratiniai sunkumai: anuose kraštuose visi kalba arabiška ir niekas neturi asmens paso. Toliau, arabiškojo pasaulio prasme, žemutinis sluogsnis yra lygiai tiek pat internacionalus,

kaip ir viršutinis: smulkusis amatininkas ar žemės ūkio darbininkas Egipte ar Sirijoje gali gauti darbo lygiai tiek, kiek didmenininkas pirklys varyti prekybą. Kas tenai ištvėrė DP stovyklose, tą lengvai absorbuos sveičios šalies miestas ar kaimas. Pasiliks gal nedidelis skaičius smulkųjų ūkininkų, kurie negalės užgnaužti paliktųjų savo dirvų ilgesio. Jų skaičius turėtų būti nedidelis dar ir dėl to, kadangi Palestinoje, stambųjų žemvaldžių šalyje, savo žeme besidžiaugiančių felachų visada būdavo mažuma.

PASIKEITUSI STATISTIKA

Šitokiomis aplinkybėmis būtų neatsargu pranašauti, kad ateinantį pavasarį arabų valstybės beturėtų nors ketvirtadalį dabartinių Palestinos pabėgėlių kurdinti ar repatrijuoti, nors netenka abejoti, kad po 4 sv. mėn. bus šalpos išleidžiama už kiekvieną ir mirusį ir pražuvusį. Jau seniai būdavo pabrėžiama, kad Palestinos gyventojų statistika nebeatitinka tikrybės, kad žydų esą daugiau ir arabų mažiau, negu rodo oficialieji duomenys. Bet jeigu ir šiuos skaičius pa-

Franco kalba su Don Juan

Trečiądienį Ispanijos Franco susitikio su Ispanijos sosto pretendentu Don Juan ir kalbėjosi tris valandas, praneša AP. Jie susitiko ant Franco jachtos. Nors oficialiai nieko nepranešama, bet vyriausybės, diplomatų ir monarchistų sluogsnuose šiam susitikimui teikiama nemaža reikšmė. Gal būt tai išsaukę socialistų judėjimas dėl koalicinės vyriausybės sudarymo Ispanijoje. (DM)

NORVEGAI BIJO SUSIDŪRIMO SU RUSAIS

Norvegijos gynybos ministris Hauge patvirtino, kad Norvegijos okupacinės pajėgos vakarų Vokietijoje būsiančios perkeltos iš Harzo srities britų zonoje į Schleswig-Holstein, prie Danijos sienos.

Hauge pareiškė, kad pasitarimai, vyksta tarp britų ir norvegų įstaigų ir kad jau beveik nuspręsta 4.000 norvegų karių perkelti į naują sritį. Perkėlimo priežastis esanti ta, kad norvegai bijo susidurti su sovietais. Jų manymu ginkluotas susidūrimas Rytų su Vakarais yra galimas. Norvegai, pasitraukdami prie Danijos sienos, geriau galėtų pasitraukti į savo kraštą, kur taip pat reikalingi kariniai pastiprinimai. Britai taip pat sutinka, nes tame pakraštyje taip pat yra sunkumų su danų mažuma.

Pirmasis DP transportas JAV pasieks spalį mėn.

DP imigracijos komisijos pirmininkas Ugo Carusi rugpjūčio 26 d. pranešė, kad vykdamas DP imigracijos įstatymą, pirmoji tremtinių grupė atvyks į JAV jau š. m. spalio mėn. pradžioje. Šią savaitę amerikiečių komisijos pradės Vokietijoje, savo zonos DP stovyklose, atrinkti kandidatus, norinčius emigruoti į JAV. Vėliau toks pat atrinkimas bus išplėstas į amerikine Austrijos zoną ir Italiją.

Pirmosios Ameriką pasiekusios tremtinių grupės bus įkurdintos rytinėse ir vid. vakarų valstybėse, įjungiant į pramonės ir žemės ūkio darbus. Vėliau atvykusieji bus įkurdinti į vakarus nuo Missisipi ir pietinėse valstybėse.

„Valstybės departamentas ir kitos valdinės įstaigos yra sulaukusios jau tūkstančius prašymų gauti darbus DP“, kalbėjo Carusi, „Ir mes esame visiškai tikri, kad darba ir butą gaus kiekvienas tremtinys, kuris atvyks į JAV.“

KIEK DP ĮKURDINI PASKIRI KRAŠTAI?

(AP) Per dvyliką mėnesių D. Britanija priėmė pas save 69.788 DP, Kanada — 25.244, Belgija — 19.147, JAV — 16.836, Prancūzija — 16.216, Argentina — 12.163. Kiti kraštai priėmė žymiai mažesnius DP kiekius: Palestina — 6.741, Venecuela — 5.666, Australija — 5.632, Brazilija — 3.491, Olandija — 3.488, Paragvajus — 2.892, Švedija — 1.943, Čilė — 1.473, Peru — 1.282.

Šiuo metu IRO globoja 598.000 DP, o prieš metus 704.000 DP. Daugiau negu 51.000 DP sugrįžo namo, daugiausia į Lenkiją.

Imtume pagrindan, tai atrodo, jog pabėgus 400.000 arabai bus praradę savo daugumą Palestinoje. Jau dabar aišku, pastebi „Die Tat“, kad didelė arabų mažuma Izraeliui skiriamoje Palestinos dalyje yra sutirpusi iki 10% ir niekadus jau žymensiu skaičių nebeapsieks.

Palikus visas politikas nuošaly, liūdna tikrovė yra ta, kad šio karo aukomis tapo taikingos ir nekalios tautelės — šiaip linksmai buvę nusiteikę arabai felachai, kurie melsdavosi aukštumose, kurie po šventaisiais medžiais kabinėdavo allejinius žiburius, kurie iš viso būdavo vaišingi ir mielai pagėlbėdavo kitiems. Senieji šio krašto gyventojai, kurie pakaitomis būdavo tai stabmeldiški, tai žydiški, tai bizantiški ar muzulmoniški, savo gyvenimo formos nekeisdami nuo pat Jozuės laikų, šiandien yra beveik visiškai išnaikinti, — baigia laikraštis. (2)

Ko siekia rusai Rytų Europoje

Atsakydamas į šį klausimą, rašo politinis „Observer“ korespondentas: „Kodėl Rusija iš Rytų Europos komunistų reikalauja, kad jie sutiktų su jų kraštų įjungimu į Sov. Sąjungą? Kodėl ji nėra patenkinta savo nevaržoma hegemonija ant visų valsalinių valstybių, bet siekia visišką jų inkorporavimą, nepaisant rizikos ir pavojų, kuriuos neša tokia politika, kaip parodo Jugoslavijos įvykiai?“

Atsakymas esąs: „Rusija gyvena karo laukime. Tačiau apsvarstydama savo galimumus ji pagaliau turi priieiti iš-

vada, kad karo su Vakarais atveju ji nebeturėtų vietos išdidumui ir polėkiui platumui. Šešios mažos Rytų Europos valstybės, būdamos nepriklausomais sąjungininkais, Rusijai reiškia daug mažiau, negu 100 milijonų gyventojų, sovietinių piliečių. Todėl ir turi šios šešios valstybės, kad ir kaip nuolankios ir paklusnios jos būtų, išnykti ir šimtas milijonų jų gyventojų tapti sovietiniais piliečiais — gerumu, jei galima; šurkštumu, jeigu reikalinga. Tada ir yra konflikto tarp Stalino ir Tito esmė.“ (2)

1948 m. rugpjūčio 21 d. Clevelande, USA, tragiškai žuvo

prof. Jonas VILČINSKAS,

buvęs Dotnuvos Žemės ūkio Akademijos ir Vilniaus Universiteto profesorius, D. Ž. U. Akademijos korp., „Jaunoji Lietuva“ Steigėjas, tremtyje — Lietuvių Tautinio Sąjūdžio valdybos narys ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Reviz. Komisijos narys.

Dėl Jo tragiškos mirties kartu su šeima liūdi

Lietuvių Tautinis Sąjūdis, Vokietija